

GMINA ZDUŃSKA WOLA

PROJEKT

**Wieloletni Program Usuwania Azbestu
dla Gminy Zduńska Wola**

Czerwiec 2010

Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Ekologii Miast w Łodzi
90-568 Łódź, ul. Lipowa 73

Autor:

Maria Zawadzka-Kos

Wykonawcy:

Rafał Kacprzak
Andrzej Rogowski
Jarosław Kruk
Rafał Stenka
Agnieszka Materka
Teresa Kałuża

SPIS TREŚCI

1.	Podstawa formalna wykonania pracy	4
2.	Wprowadzenie	4
3.	„Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”	4
4.	Informacje zawarte w: krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym planie gospodarki odpadami	8
5.	Przepisy prawne dotyczące postępowania z wyrobami zawierającymi azbest	13
6.	Zasady bezpiecznego postępowania z azbestem	17
6.1.	Charakterystyka wyrobów zawierających azbest oraz oddziaływanie na środowisko i zdrowie człowieka	17
6.2.	Procedury bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest	19
7.	Charakterystyka gminy	22
8.	Gospodarka wyrobami zawierającymi azbest – stan aktualny	25
8.1.	Działania podejmowane przez gminę	25
8.2.	Bilans materiałów zawierających azbest znajdujących się na terenie Gminy Zduńska Wola	26
9.	Cele Programu, prognozowane ilości wytwarzanych (usuwanym) odpadów zawierających azbest oraz przewidywane koszty ich usuwania i unieszkodliwiania	32
10.	Harmonogram i koszty realizacji zadań	33
11.	Możliwości pozyskiwania środków finansowych	36
12.	Monitoring realizacji Programu	38
13.	Podsumowanie	38
14.	Załączniki	40

Spis załączników

1. Wykaz firm, które uzyskały decyzje Starosty Zduńskowolskiego na prowadzenie działalności w zakresie demontażu, zbierania i transportu materiałów zawierających azbest na terenie Gminy Zduńska Wola
2. Wzór oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest
3. Wzór informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania
4. Wzór informacji o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone
5. Wzór oznakowań wyrobów, odpadów i opakowań zawierających azbest
6. Karta ewidencji odpadu
7. Karta przekazania odpadu

1. Podstawa formalna wykonania pracy

Podstawą formalną wykonania opracowania „Wieloletniego Programu Usuwania Azbestu dla Gminy Zduńska Wola” jest UMOWA NR 100/2010 zawarta w dniu 19. 04. 2010 r. pomiędzy Gminą Zduńska Wola a Ośrodkiem Badawczo – Rozwojowym Ekologii Miast w Łodzi.

2. Wprowadzenie

Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej przyjęła w dniu 15 marca 2010 roku „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”. Szczególne znaczenie w realizacji zadań określonych w przyjętym dokumencie mają działania podejmowane na szczeblu lokalnym przez samorządy gminne.

Wieloletni Program Usuwania Azbestu dla Gminy Zduńska Wola (Program) umożliwi realizację długoterminowego – do 2032 roku - celu jakim jest całkowite usunięcie z terenu gminy wyrobów zawierających azbest i w efekcie wyeliminowanie szkodliwych skutków zdrowotnych oraz środowiskowych wywołanych oddziaływaniem azbestu:

3. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”

„Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” (Program) przyjęty przez Radę Ministrów jest aktualizacją przyjętego w 2002 r. „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”. Wyznaczone w „Programie usuwania azbestu...” cele zostały utrzymane, w tym cel główny - całkowite usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów azbestowych do **2032 roku**.

„Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” określa nowe zadania niezbędne do oczyszczenia kraju z azbestu w ciągu 24 lat, wynikające ze zmian gospodarczych i społecznych oraz związanych m.in. ze wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej.

Nadal nie jest znana dokładna ilość wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie kraju. Oszacowania przeprowadzone w 2003 r. wskazywały, że na terenie Polski użytkowano ok. **15,5 mln ton** wyrobów zawierających azbest.

W okresie od 2003 do 2008 r. tempo usuwania wyrobów zawierających azbest było niższe od zakładanego w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terytorium Polski”. Do 2008 roku usunięto ok. 1 mln ton takich wyrobów, oszacowano więc, że w 2009 roku użytkowanych jest jeszcze ok. **14,5 mln ton** wyrobów zawierających azbest.

Przyjęto, że w kolejnych latach unieszkodliwiane będą następujące ilości odpadów zawierających azbest:

- w latach 2009-2012 ok. 28% odpadów (4 mln ton),
- w latach 2013-2022 ok. 35% odpadów (5,1 mln ton),
- w latach 2023-2032 ok. 37% odpadów (5,4 mln ton).

Zwykle przyjmuje się, że trwałość wyrobów wynosi ok. 30 lat, z tego względu termin całkowitego usunięcia azbestu i wyrobów zawierających azbest ustalono na koniec 2032 roku. Azbest traktowany jest jak odpad niebezpieczny.

Przyjęte wartości oznaczają, że przewiduje się iż najwięcej odpadów zawierających azbest (37%) zostanie usuniętych w ostatnim okresie realizacji Programu od 2023 do 2032 roku, nieco mniej – 35% w drugim okresie (od 2013 do 2022 roku), a w okresie (od 2009 do 2012 roku) – 28%.

Przyjęto, że całkowity koszt realizacji Programu w latach 2009-2032 wyniesie ok. **40,4 mld zł**. Obejmuje on: środki własne właścicieli nieruchomości, środki inwestorów, środki z budżetu państwa i środki jednostek samorządu terytorialnego. Do oszacowań przyjęto następujące założenia:

- pozostało do usunięcia 14,5 mln ton wyrobów zawierających azbest, koszt demontażu, transportu i unieszkodliwienia wytworzonych odpadów wyniesie ok. 40 mld zł,
- wybudowanie 56 składowisk (lub kwater) na których będą składowane odpady zawierające azbest wyniesie ok. 260 mln zł,
- wspieranie przez Ministra Gospodarki (środki budżetowe): opracowania planów usuwania wyrobów zawierających azbest, działań edukacyjno-informacyjnych i monitoringu Programu będzie kosztować 53,2 mln zł,
- 40 mln zł pochodzących ze środków finansowych jednostek samorządu terytorialnego przeznaczonych będzie na opracowywanie i aktualizację planów usuwania wyrobów zawierających azbest i działania edukacyjne.

Szacowany koszt usuwania wyrobów zawierających azbest ponoszony przez właścicieli nieruchomości wynosi 40 mld złotych. Istniejące możliwości zredukowania kosztów z tym związanych dotyczą wsparcia finansowego kosztów ponoszonych podczas: demontażu,

transportu i unieszkodliwienia usuniętych wyrobów zawierających azbest. Koszty nowych pokryć dachowych i elewacyjnych pokrywane są w pełni przez właścicieli obiektów.

Na szczególną uwagę zasługuje wprowadzenie w Programie nowego instrumentu, polegającego na umożliwieniu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu własnej nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm. Warunkiem przeprowadzenia takich działań będzie odpowiednie przeszkolenie takiej osoby, posiadanie odpowiednich środków technicznych oraz incydentalność wykonywanej pracy. Wymagać to będzie przygotowania niezbędnych zmian legislacyjnych oraz finansowania stosownych szkoleń na poziomie lokalnym.

Zaproponowano również zmiany legislacyjne w Ustawie o odpadach, dopuszczające przetwarzanie odpadów zawierających azbest w urządzeniach przewoźnych. Zmiana została przeprowadzona i weszła w życie w dniu 12 marca 2010 r. (art. 38a, ust. 1 Ustawy o odpadach).

W Programie określono pięć działań, a w ich ramach zadania oraz odpowiedzialnych za ich wykonanie. Terminy realizacji wszystkich działań zawarto w okresie od roku 2009/2010 do 2032.

Tab. 1. Główne kierunki działań

Działanie	Zadania realizujące	Odpowiedzialny
Usuwanie wyrobów zawierających azbest z budynków jednorodzinnych i gospodarskich oraz oczyszczanie terenów nieruchomości	-usuwanie wyrobów zawierających azbest, -przeprowadzenie szkoleń, -zorganizowanie akcji wywozu odpadów azbestowych z terenu gminy na składowisko lub ich przetwarzania w urządzeniu przewoźnym, -finansowe wsparcie gmin w zakresie organizowania akcji wywozu odpadów lub ich przetwarzania w urządzeniu przewoźnym w ramach środków krajowych	- właściciel nieruchomości, - jedn. samorz. terytorialnego-gminy, - jedn. samorz. terytorialnego-gminy, -NFOŚiGW, WFOŚiGW
Usuwanie wyrobów z dużych obiektów budowlanych i oczyszczanie terenu nieruchomości	-usuwanie wyrobów zawierających azbest, -zorganizowanie akcji demontażu, oczyszczenia nieruchomości i wywozu odpadów azbestowych z terenu gminy, powiatu na składowisko lub ich przetwarzania w urządzeniu przewoźnym w ramach środków krajowych, -finansowe wsparcie gmin, powiatów w zakresie organizowania akcji wywozu odpadów lub ich przetwarzania w urządzeniu przewoźnym w ramach środków krajowych,	-właściciel obiektów budowlanych, -jedn. samorz. terytorialnego, gminy, powiaty -NFOŚiGW, WFOŚiGW

Działanie	Zadania realizujące	Odpowiedzialny
	-wsparcie finansowe dla jednostek samorz. terytorialnego w opracowywaniu gminnych, powiatowych i wojewódzkich programów usuwania wyrobów zawierających azbest, -aktualizacja gminnych, powiatowych i wojewódzkich programów usuwania wyrobów zawierających azbest	-Minister Gospodarki -jedn. samorz. terytorialnego
Usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych –połączenie z innymi działaniami (m.in. termomodernizacja, przebudowa gospodarstwa rolnego)	-usuwanie wyrobów zawierających azbest, - finansowe wsparcie gmin, powiatów w zakresie organizowania akcji demontażu, oczyszczenia nieruchomości i wywozu odpadów azbestowych lub ich przetwarzania w urządzeniu przewoźnym w ramach środków krajowych, -uruchomienie preferencyjnych kredytów w zakresie usuwania wyrobów azbestowych, termomodernizacji obiektów budowlanych	-właściciele obiektów budowlanych, -NFOŚiGW, WFOŚiGW -BOŚ S.A., WFOŚiGW
Usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów i terenów użyteczności publicznej oraz terenów byłych zakładów produkujących wyroby azbestowe	-wsparcie prac przygotowawczych dla oczyszczenia z azbestu obiektów użyteczności publicznej, terenów publicznych, terenów byłych zakładów produkujących wyroby zawierające azbest, -usuwanie wyrobów zawierających azbest, -finansowe wsparcie gmin w zakresie: oczyszczania z azbestu, wywozu odpadów azbestowych lub ich przetwarzania w urządzeniu przewoźnym w ramach środków krajowych, - uruchomienie preferencyjnych kredytów w zakresie oczyszczania z azbestu obiektów użyteczności publicznej, terenów publicznych, terenów byłych zakładów produkujących wyroby zawierające azbest,	-Minister Gospodarki -właściciele obiektów budowlanych, - NFOŚiGW, WFOŚiGW -BOŚ S.A., WFOŚiGW
Budowa składowisk przyjmujących odpady zawierające azbest oraz urządzeń do przetwarzania odpadów zawierających azbest	-budowa składowisk odpadów azbestowych i uruchamianie urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest	-inwestorzy, jedn. samorz. terytorialnego

Zakłada się, że do 2012 r. zostanie zakończona rzetelna inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest i dane ze wszystkich gmin zostaną wprowadzone do WBDA. Wsparcie na

opracowywanie programów usuwania wyrobów zawierających azbest przewidziano do końca 2015 r.

Zebrane dotychczas informacje dotyczące procesu usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie kraju nie są pełne, co sprawia trudności w przeprowadzeniu oceny stopnia realizacji w zaplanowanych w Programie działaniach i zadaniach.

Dane dotyczące stopnia realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, stosowanych na terytorium Polski” przedstawia przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 4. 03. 2008 r. „Raport z realizacji w latach 2003-2007 Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, stosowanych na terytorium Polski”.

Analiza finansowania działań związanych z usuwaniem wyrobów azbestowych wykazała, że w latach 2003-2007 wydano na ich realizację prawie 2 mld zł. Wsparcie finansowe przeznaczone na ten cel, głównie w postaci udzielonych kredytów preferencyjnych oraz w mniejszym zakresie - dotacji wyniosła ok. 80 mln zł., co stanowi ok. 4 % poniesionych kosztów. Autorzy raportu wskazują, że główną przyczyną opóźnień w realizacji Programu było zbyt niskie wsparcie finansowe na zadania związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest.

4. Informacje zawarte w krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym planie gospodarki odpadami

Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010 (KPGO 2010)

Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010 omawiając prognozę i cele określone dla gospodarki odpadami azbestowymi powołuje się na ustalenia określone w przyjętym przez Radę Ministrów „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”. Zaznaczono również, że dokument zostanie poddany aktualizacji w 2007 r.

W Sprawozdaniu z realizacji Krajowego Planu Gospodarki Odpadami za okres od dnia 30 października 2004 r. do dnia 31 grudnia 2006 r. jednym z ważniejszych celów wyznaczonych do osiągnięcia było „bezpieczne dla zdrowia ludzi usunięcie wyrobów zawierających azbest i zdeponowanie ich na wyznaczonych składowiskach w sposób eliminujący ich negatywne oddziaływanie”. W opracowaniu stwierdzono, że pomimo wzrastającej ilości usuniętych wyrobów azbestowych wzrost ten nie osiąga poziomów założonych w programie rządowym. Najistotniejszym wykazanym problemem jest niski poziom inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, co utrudnia określenie potrzeb w zakresie budowy kolejnych składowisk.

Więcej informacji dotyczących procesu eliminowania wyrobów zawierających azbest przedstawia Sprawozdanie z realizacji Krajowego Planu Gospodarki odpadami 2010 za okres od dnia 1 stycznia

2007 r. do dnia 31 grudnia 2008 r. Z danych przekazanych z Centralnego Systemu Odpadowego o ilościach usuniętych i unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest w latach 2007-2008 wynika, że w tym okresie w Polsce i Województwie Łódzkim usunięto i unieszkodliwiono następujące ilości wyrobów azbestowych:

Tab. 2. Ilość usuniętych i unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest w latach 2007-2008

	Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest [Mg]	
	2007 r.	2008 r.
Polska	22 766,18	29 596,60
Województwo Łódzkie	5 620,16	7 926,31

Przedstawione dane wskazują, że w 2008 roku notowano istotny wzrost ilości usuniętych i unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest, w porównaniu z ilością usuniętą i unieszkodliwioną w roku 2007. Dla całej Polski stwierdzono wzrost o 30%, dla Województwa Łódzkiego – o 41%.

W sprawozdaniu przedstawiony został wykaz istniejących i przygotowywanych składowisk odpadów zawierających azbest (w oparciu o dane z Ministerstwa Gospodarki). Z danych wynika, że na terenie kraju działa 28 składowisk, gdzie mogą być deponowane odpady zawierające azbest. Wolna pojemność do składowania dla 2009 roku i najbliższych lat wynosi 1 258 728 m³. Ponadto przygotowywane są cztery składowiska o łącznej pojemności 69 240 m³.

W Województwie Łódzkim znajdują się dwa składowiska;

- Składowisko Odpadów Niebezpiecznych Jadwinówka, gm. Radomsko, zarządzane przez Metalurgia S.A., ul. Reymonta 62, Radomsko o wolnej pojemności wynoszącej 28 960 m³.
- „Bagno-Lubień” na terenie Elektrowni Bełchatów, zarządzane przez Elektrownię Bełchatów S.A., ul. Reymonta 62 z/s w Rogowcu. Składowisko wykorzystywane jest tylko przez właściciela.

Na wszystkich składowiskach będzie można zdeponować ok. 1,2 Mg odpadów zawierających azbest. Jest to wielkość wystarczająca w stosunku do ilości wytwarzanych odpadów w ciągu roku na terenie całego kraju.

Największe problemy, ze względu na brak środków finansowych, może stwarzać system usuwania materiałów azbestowych realizowany przez prywatnych właścicieli nieruchomości (budownictwo jednorodzinne). Może również wystąpić brak wystarczającej liczby firm zajmujących się bezpiecznym usuwaniem materiałów budowlanych zawierających azbest.

Plan Gospodarki Odpadami Województwa Łódzkiego 2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015 (PGOWŁ 2011)

W Planie Gospodarki Odpadami Województwa Łódzkiego 2011 (PGWŁ 2011) przedstawione zostały dane z Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego o rodzajach i ilości wyrobów zawierających azbest wg stanu na dzień 31. 12. 2006 r. Z danych wynika, że pod koniec 2006 r. na terenie Województwa Łódzkiego wykazano ponad 2 mln Mg oraz ok. 800 km wyrobów zawierających azbest.

W PGOWŁ 2011 podkreślono, że demontażem wyrobów zawierających azbest mogą zajmować się tylko firmy posiadające stosowne zezwolenie wydawane przez starostę. Usunięte wyroby azbestowe mogą być unieszkodliwiane poprzez deponowanie na składowisku odpadów niebezpiecznych. Wymieniono dwa znajdujące się na terenie Województwa Łódzkiego składowiska deponujące tego rodzaju odpady:

- składowisko odpadów niebezpiecznych w Jadwinówce, Gmina Radomsko, Powiat Radomszczański, zarządzane przez Transport Metalurgia Sp. z o.o., ul. Reymonta 62, 97-500 Radomsko,
- kwatera odpadów niebezpiecznych na składowisku odpadów innych niż obojętne i niebezpieczne „Bagno-Lubień” w gminie Kleszczów, Powiat Bełchatowski (wg informacji przedstawionych w bazie azbestowej składowisko jest w trakcie likwidacji).

Zwrócono również uwagę na dwa problemy brak wsparcia ekonomicznego dla właścicieli wyrobów azbestowych oraz zbyt małą ilość składowisk przyjmujących wyroby azbestowe.

W PGOWŁ 2011 przedstawiono rodzaje i ilości wyrobów zawierających azbest według stanu na dzień 31. 12. 2006 r. (na podstawie danych z Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego) dla poszczególnych powiatów Województwa Łódzkiego. Z informacji wynika, że pod koniec 2006 r. w Powiecie Zduńskowolskim zgłoszono następujące ilości i rodzaje wyrobów azbestowych:

Tab. 3. Ilość i rodzaje wyrobów zawierających azbest w Powiecie Zduńskowolskim wg. PGOWŁ 2011 (stan na dzień 31. 12. 2006 r.)

	Rodzaje wyrobów zawierających azbest				
	Płyty faliste		Płyty płaskie	Rury i złącza	Wyroby pozostałe
	[m ²]	Mg	[m ²]	[m]	[kg]
Osoby fizyczne	234 985	0,45		10 000	-
Podmioty gospodarcze	44 099	-	35 836	-	-
Ogółem	279 084	0,45	35 836	10 000	-

W Sprawozdaniu z realizacji „Planu Gospodarki Odpadami Województwa Łódzkiego 2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015” za lata 2007-2008 z września 2009 roku podano dane nt. ilości wytworzonych odpadów azbestowych i sposobach ich zagospodarowania. W roku 2007 w Województwie Łódzkim wytworzono 6 898 Mg takich odpadów, 32,9 Mg poddano procesom odzysku a 6 661,5 Mg unieszkodliwiono. W 2008 r. wytworzono 8 463 Mg odpadów azbestowych, 17,7 Mg poddano odzyskowi, 4 347,6 Mg unieszkodliwiono. Z powyższych danych wynika, że w okresie od 2007 do 2008 roku, ilość wytworzonych odpadów zawierających azbest wzrosła o ok. 23%, natomiast ilość odpadów azbestowych poddanych procesom odzysku i unieszkodliwiania uległa zmniejszeniu. Masa pozostałych zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest do usunięcia i unieszkodliwienia oszacowana dla roku 2007 – 2,706 mln Mg, a dla roku 2008 – 3,897 mln Mg.

W Sprawozdaniu z realizacji PGOWŁ 2011 zaznaczono, że na terenie Województwa Łódzkiego funkcjonuje jedno składowisko odpadów niebezpiecznych w Jadwinówce.

Pełną inwentaryzację wyrobów zawierających azbest przeprowadzono w 54 gminach Województwa Łódzkiego. Tylko 13 gmin z terenu województwa posiada uchwalony program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Zduńskowolskiego

W obowiązującym planie gospodarki odpadami na szczeblu powiatowym, przyjętym Uchwałą Rady Powiatu Zduńskowolskiego w marcu 2004 r., dane dotyczące odpadów zawierających azbest są ograniczone. Informacje nt. ilości i sposobach zagospodarowania odpadów azbestowych wytworzonych na terenie powiatu w 2002 r. mówią, że w ciągu roku powstało 450 kg odpadów o kodzie 16 02 12* (zużyte urządzenia zawierające azbest). Jednocześnie zaznaczono, że jednym z wielu problemów gospodarki odpadami w Powiecie Zduńskowolskim jest brak informacji o rzeczywiście wytworzonych odpadach niebezpiecznych, w tym odpadach zawierających azbest.

Jednym z głównych celów w zakresie gospodarki odpadami przemysłowymi jest „Bezpieczne dla zdrowia ludzi usunięcie wyrobów zawierających azbest i zdeponowanie ich na wyznaczonych składowiskach w sposób eliminujący ich negatywne oddziaływanie”. Określono również trzy następujące zadania realizujące cel oraz terminy ich wykonania:

- Ewidencja źródeł powstawania odpadów (2004-20005).
- Stworzenie systemu zbiórki i transportu odpadów (2004-2005).
- Budowa składowiska odpadów azbestowych (2004-2010).

Ponadto, w PPGO zaplanowano podsystem gospodarki odpadami azbestu, w ramach którego planuje się budowę kwatery na istniejącym składowisku odpadów, zapewniającej bezpieczne składowanie wszystkich odpadów zawierających azbest powstających na terenie Powiatu

Zduńskowolskiego. Należy zaznaczyć, że do tej pory nie zostały podjęte działania zmierzające do budowy na terenie Gminy Zduńska Wola składowiska lub kwatery przeznaczonej na unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest.

W Sprawozdaniu z realizacji „Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu Zduńskowolskiego” za lata 2007-2008, przedstawione zostały informacje dotyczące gospodarki odpadami azbestu. Wynika z nich, że:

- Na terenie Gminy i Miasta Szadek (na podstawie danych przekazanych w ankietach) w obiektach budowlanych użytkowanych jest ok. 1 663,277 Mg pokryć dachowych zawierających azbest. Na terenie miasta użytkowana jest instalacja wodociągowa wykonana z rur azbestowocementowych (nie podano ilości rur z azbestem).
- Na terenie Gminy Zduńska Wola (na podstawie danych przekazanych przez mieszkańców w ankietach) użytkowanych jest ok. 1 525,2 Mg pokryć dachowych.
- Na terenie Gminy Zapolice w 2005 roku przeprowadzona została inwentaryzacja wyrobów azbestowych. Wyniki inwentaryzacji wskazują, że na budynkach znajdujących się w obrębie gminy znajduje się ok. 2 800 Mg dachów pokrytych płytami eternitowymi falistymi. Przy czym zinwentaryzowanych zostało ok. 80% obiektów budowlanych.

Sprawozdanie nie zawiera informacji o ilościach materiałów zawierających azbest znajdujących się na terenie czwartej gminy powiatu – Miasta Zduńska Wola, gdzie mieszka ponad 66% ludności Powiatu Zduńskowolskiego.

Plan Gospodarki Odpadami Gminy Zduńska Wola

W przyjętym przez Radę Gminy „Planie Gospodarki Odpadami Gminy Zduńska Wola” (uchwała nr 99/XVIII/04 z dnia 10 listopada 2004 r.) oszacowano ilość materiałów zawierających azbest w oparciu o ilość nagromadzonych wyrobów azbestowych w układzie województw, określoną w przyjętym przez rząd „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”, przeliczając na liczbę mieszkańców w gminie. Zgodnie z przyjętym założeniem, na terenie Gminy Zduńska Wola znajduje się ok. 309 000 m² (ok. 4 054 Mg) płyt oraz 220 Mg rur azbestowo-cementowych, a więc ok. 4 274 Mg wszystkich materiałów zawierających azbest. W gminnym planie wymieniono również pięć wybranych firm mających pozwolenie na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki odpadami remontowymi zawierającymi azbest. W planie przedstawiono również koszty demontażu i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest.

W harmonogramie i zestawieniu szacunkowych kosztów realizacji zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć przewidziano – dotowanie (ze środków własnych gminy i środków pomocowych UE) mieszkańcom usuwania azbestowych pokryć dachowych. Przewidziano na ten cel: w 2005 r. – 20 tys. zł, w 2006 r. 30 tys. zł. i w 2007 r. 35 tys. zł.

Z informacji zawartych w Sprawozdaniu z realizacji Gminnego Planu Gospodarki Odpadami w Gminie Zduńska Wola za 2005 i 2006 rok (przyjętym Uchwałą Nr 51VII/2007 Rady Gminy Zduńska Wola z dnia 5 kwietnia 2007 r.). wynika, że:

- Ilość odpadów azbestowych zgłoszona przez mieszkańców w ankietach wynosiła 50 000 m²
- Według harmonogramu działań w 2008 roku miała być przeprowadzona inwentaryzacja i opracowanie programu likwidacji azbestu na terenie całej gminy.

W Sprawozdaniu z dnia 26 lutego 2009 r. (przyjętym przez Radę Gminy w dniu 26. 03. 2009 r. – uchwała Nr 237/XXXV/2009) z realizacji Gminnego Planu Gospodarki Odpadami w Gminie Zduńska Wola za 2007 i 2008 rok stwierdzono, że ilość odpadów azbestowych na terenie gminy według zebranych informacji ankietowych od mieszkańców wynosi ok. 525,93 m³ tj. 1 525,2 Mg. Przedstawiono także informację, że Starosta Zduńskowolski zatwierdził program gospodarki odpadami niebezpiecznymi 22 podmiotom gospodarczym wytwarzającym odpady zawierające azbest.

W harmonogramie działań w zakresie gospodarki odpadami w gminie Zduńska Wola na 2008 rok zaplanowano przeprowadzenie inwentaryzacji i opracowanie programu likwidacji azbestu na terenie całej gminy.

5. Przepisy prawne dotyczące postępowania z materiałami i odpadami zawierającymi azbest

Ustawy

1. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (tj Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20, zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z: 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 120, poz. 1252, Nr 210, poz. 2135; z 2005 r. Nr 10, poz. 72, z 2009 r. Nr 20, poz. 106).
2. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tj Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118, zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 170, poz. 1217, z 2007 r. Nr 88, poz. 587, Nr 99, poz. 665, Nr 127, poz. 880, nr 191, poz.

- 1373, Nr 247, poz. 1844, z 2008 r. nr 123, poz. 803, Nr 145, poz. 914, Nr 199, poz. 1227, Nr 206, poz. 1287, Nr 210, poz. 1321, Nr 227, poz. 1505, z 2009 r. Nr 18, poz. 97, Nr 31, poz. 206, Nr 160, poz. 1276, Nr 161, poz. 1279, z 2010 r. nr 75, poz. 474).
3. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tj Dz. U z 2007 r. Nr 39, poz. 251, zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z: 2007 r. Nr 88, poz. 587, z 2008 r. Nr 138, poz. 865, Nr 199, poz. 1227, Nr 223, poz. 1464, z 2009 r. Nr 18, poz. 97, Nr 79, poz. 666, z 2010 r. Nr 28, poz. 145)
 4. Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych: (tj Dz. U. z 2009 r. Nr 152 poz. 1222)
 5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. w sprawie zmiany ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2005 r. Nr 175, poz. 1458, zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z:2006 r. Nr 63, poz. 441).
 6. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj Dz. U z 2008 r. Nr 25 poz. 150, zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 111, poz. 708, Nr 138, poz. 865, Nr 154, poz. 958, Nr 171, poz. 1056, Nr 199, poz. 1227, Nr 223, poz. 1464, Nr 227, poz. 1505, Z 2009 r. Nr 19, poz. 100, Nr 20, poz. 106, Nr 79, poz. 666, Nr 130, poz. 1070, Nr 215, poz. 1664, z 2010 r. Nr 21, poz. 104, Nr 28, poz. 145, Nr 40, poz. 227.)
 7. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (tj Dz. U. z 2001 r. Nr 100, poz. 1085, zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 143, poz. 1196, z 2003 r. Nr 7, poz. 78, Nr 190, poz. 1865, z 2004 r. Nr 49, poz. 464, z 2005 r. Nr 113, poz. 954, z 2006 r. Nr 50, poz. 360, Nr 133, poz. 935).
 8. Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (tj Dz. U. z 2002 r. Nr 199, poz. 1671, zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 97, poz. 962, Nr 173, poz. 1808, z 2005 r. Nr 90, poz. 757, Nr 141, poz. 1184, z 2006 r. Nr 249, poz. 1834, z 2007 r. Nr 176, poz. 1238, Nr 192, poz. 1381).

Akty wykonawcze

1. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. z 2002 r. Nr 217, poz. 1833, ze zmianami ogłoszonymi w Dz. U. z 2005 r. nr 212, poz. 171769, z 2007 r. Nr 161, poz. 1142, z 2009 r. Nr 105, poz. 873).

2. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 71, poz. 649).
3. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. z 2005 r. Nr 216, poz. 1824).
4. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1876).
5. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczących bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. z 2003 r. Nr 120, poz. 1126).
6. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 280, poz. 2771).
7. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2009 r. Nr 124, poz. 1033).
8. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2001 r. Nr 112, poz. 1206).

Zamieszcza rodzaje odpadów zawierających azbest na liście odpadów niebezpiecznych w wymienionych poniżej grupach i podgrupach z odpowiednim przypisanym kodem klasyfikacyjnym:

- 06 07 01* – odpady azbestowe z elektrolizy,
- 06 13 04* – odpady z przetwarzania azbestu,
- 10 11 81* – odpady zawierające azbest,
- 10 13 09* – odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych,
- 15 01 11* – opakowania z metali zawierających niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,
- 16 01 11* – okładziny hamulcowe zawierające azbest,

- 16 02 12* – zużyte urządzenia zawierające wolny azbest,
 - 17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest,
 - 17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest.
9. Rozporządzenie Ministra Środowiska z 14 lutego 2006 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U z 2006 r. Nr 30, poz. 213).

Zarządzenia

1. Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia wydzielanych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. Nr 19, poz. 231).

Dyrektywy i decyzje

2. Dyrektywa Rady 67548/EWG z dnia 27 czerwca 1967 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do klasyfikacji, pakowania i etykietowania substancji niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 196 z 16. 08. 1967, str. 1; Dz. Urz. WE polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 1, str. 27)
3. Dyrektywa Rady 76/769/EWG z dnia 27 lipca 1976 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 262 z 27.09. 1976, str. 201, z późn. zm.; Dz. Urz. WE polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 3, str. 317).
4. Dyrektywa Rady 83/477/EWG z dnia 19 września 1983 r. w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (druga dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 8 dyrektywy 80/1107/EWG) (Dz. Urz. We 263 z 29. 09. 1983, str. 25, z późn. zm.; Dz. Urz. WE polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, str. 264).
5. Dyrektywa Rady 87/217/EWG z dnia 19 marca 1987 r. w sprawie ograniczenia zanieczyszczenia środowiska azbestem i zapobiegania temu zanieczyszczeniu (Dz. Urz. WE L 85 z 28.03.1987, str. 40, z późn. zm.; Dz. Urz. WE polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 8, str. 269).
6. Dyrektywa Rady 89/391/EWG z dnia 12 czerwca 1989 r. w sprawie wprowadzenia środków w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia pracowników w miejscu pracy (Dz.

- Urz. WE L 183 z 29.06.1989, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. WE polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, str. 349).
7. Dyrektywa Rady 94/33/WE z dnia 22 czerwca 1994 r. w sprawie ochrony pracy osób młodych (Dz. Urz. WE L 216 z 20.08.1994, str. 12, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 2, str. 2130).
 8. Dyrektywa 2004/37/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ochrony pracowników przed zagrożeniem dotyczącym narażenia na działanie czynników rakotwórczych lub mutagennych podczas pracy (szósta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16. ust. 1 dyrektywy Rady 89/391/EWG) (Dz. Urz. WE L 158 z 30.04.2004, str. 50; Dz. Urz. WE polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 5, str. 35).
 9. Dyrektywa Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów (Dz. Urz. WE polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 4, str. 228).
 10. Decyzja Rady 2003/33/WE z dnia 19 grudnia 2002 r. ustanawiająca kryteria i procedury przyjęcia odpadów na składowiska, na podstawie art. 16 i załącznika II do dyrektywy 1999/31/WE (Dz. Urz. WE L z 16.01.2003, str. 27, Dz. Urz. WE L 218 z 23.08.2007, str. 25; Dz. Urz. WE polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 7, str. 314).

6. Zasady bezpiecznego postępowania z azbestem

6.1. Charakterystyka wyrobów zawierających azbest oraz oddziaływanie na środowisko i zdrowie człowieka

Nazwa azbest stosowana jest dla minerałów o włóknistej budowie, naturalnie występujących w przyrodzie, które wykazują dużą odporność na wysoką temperaturę, działanie czynników chemicznych i ścieranie, właściwości dźwiękoszczelne oraz znaczną wytrzymałość na rozciąganie. Azbest jest izolatorem termicznym i elektrycznym. Dzięki takim właściwościom znalazł on zastosowanie w produkcji ok. 3000 różnych wyrobów (m. in. azbestowo-cementowych, włókienniczych, ciernych), przy czym podstawowy udział, w ogólnej ilości wytwarzanych materiałów zawierających azbest, miały wyroby azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie (85% całkowitego wykorzystania w gospodarce).

Uwzględniając zawartość azbestu w wyrobie, stosowane spoiwo i gęstość wyrobu, wyroby podzielono na dwie klasy:

Klasa I – wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1000 kg/m^3 , określane jako „miękkie”, zawierające powyżej 20% azbestu (do 100%). Wyroby „miękkie” łatwo ulegają uszkodzeniom,

co powoduje znaczną emisję włókien azbestowych do otoczenia. Do tej grupy należą m. in.: koce gaśnicze, materiały i wykładziny cierne, szczeliwa plecione.

Klasa II – obejmująca wyroby o gęstości powyżej 1000 kg/m³, określane jako „twarde”, zawierające poniżej 20% azbestu. Włókna azbestowe znajdujące się w wyrobach „twardych” są silnie związane i nawet przy mechanicznych uszkodzeniach stosunkowo niewielka ich ilość przedostaje się do otoczenia. Zagrożenie występuje podczas mechanicznej obróbki (cięcie, wiercenie otworów) wyrobów „twardych” oraz podczas zrzucania z wysokości. Do tej grupy należą bardzo rozpowszechnione w kraju płyty azbestowo-cementowe faliste oraz płyty „karo” używane do pokrywania dachów, a także płyty płaskie wykorzystywane jako elewacje w budownictwie wielorodzinnym na terenach osiedli miejskich.

W Polsce w latach 80-tych w ciągu roku wykorzystywano ok. 100 tys. ton azbestu. W tym okresie ostatecznie zostało udokumentowane działanie rakotwórcze azbestu. Ze względu na jego szkodliwe działanie na zdrowie w 1999 r. wprowadzono w naszym kraju zakaz stosowania azbestu.

Szkodliwy wpływ azbestu na organizm związany jest przede wszystkim z narażeniem na wdychanie powietrza, w którym zawieszony są włókna azbestu. Stopień negatywnego oddziaływania zależy głównie od liczby włókien, które zatrzymane zostały w płucach oraz od ich właściwości fizycznych (najgroźniejsze są włókna długie i cienkie docierające do końcowych odcinków układu oddechowego, gdzie pozostają do końca życia, stanowiąc potencjalne zagrożenie powstania zmian chorobowych nawet po wielu latach).

Narażenie zawodowe na pył azbestowy może spowodować wystąpienie szeregu schorzeń w obrębie układu oddechowego takich jak: łagodne zmiany opłucowe, pylica azbestowa, rak płuc, międzybłoniaki opłucnej i otrzewnej oraz raka płuc.

Należy zwrócić uwagę na fakt, iż przy narażeniu pozazawodowym, tj. podczas przebywania w pobliżu wyrobów zawierających azbest, realne zagrożenie występuje tylko w przypadku uszkodzonej struktury wyrobu, gdy włókna azbestowe uwalniane są do powietrza atmosferycznego.

Dostępne dane wskazują, że azbest obecny w wodzie pitnej nie wykazuje szkodliwego działania na zdrowie. Z tego względu zastępowanie rur azbestowo-cementowych w instalacjach ziemnych przed okresem ich technicznego zużycia nie jest konieczne.

6. 2. Procedury bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest

Obowiązujące przepisy dotyczące postępowania z materiałami i odpadami zawierającymi azbest określają liczne obowiązki i zadania w tym zakresie dla:

- organów samorządowych,
- właścicieli/zarządców nieruchomości na terenie których znajdują się materiały azbestowe
- przedsiębiorców prowadzących działalność, w wyniku której powstają odpady zawierające azbest.

Obowiązki gminy

- informowanie mieszkańców gminy o szkodliwym działaniu azbestu i materiałów zawierających azbest oraz obowiązku usuwania go przez właścicieli/zarządców nieruchomości,
- zbieranie informacji przekazywanych przez właścicieli/zarządców nieruchomości o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania, a także o wyrobach, których wykorzystywanie zostało zakończone,
- coroczne przekazywanie marszałkowi informacji przez wójta/burmistrza/prezydenta o rodzaju, ilości i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest (informacja powinna być złożona do 31 marca za poprzedni rok).

Procedury określające sposób postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest usystematyzowano w następujących grupach:

Grupa I.

Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami lub urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest.

Procedura 1. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest

Do najważniejszych zadań właścicieli lub zarządzających nieruchomościami, na których znajdują się wyroby zawierające azbest mają obowiązek:

- Przygotowania w 2 egzemplarzach „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest (załącznik nr 2) a następnie do sporządzania oceny w terminach wynikających z przeprowadzenia pierwszej oceny (tj. po pięciu latach przy dobrym stanie technicznym wyrobów lub po roku jeśli stwierdzono drobne uszkodzenia). Wyroby o znacznym stopniu uszkodzenia powinny być niezwłocznie usunięte.

Jeden egzemplarz oceny właściciel/zarządca zobowiązany jest złożyć właściwemu terenowo organowi architektoniczno-budowlanemu lub powiatowemu inspektorowi nadzoru budowlanego w ciągu 30 dni od jej sporządzenia. Drugi egzemplarz powinien być zachowany przy dokumentacji obiektu budowlanego.

- Przeprowadzenia inwentaryzacji (spisu z natury) wyrobów zawierających azbest (załącznik nr 3 i/lub załącznik nr 4). Informacja o wynikach inwentaryzacji powinna być przekazana wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta właściwemu dla miejsca znajdowania się obiektu z wyrobami azbestowymi. Informacje powinny być przekazywane co roku, co pozwoli na aktualizację danych w tym zakresie.

W przypadku, gdy w obiekcie, instalacji, urządzeniu znajdują się wyroby zawierające azbest o gęstości $< 1000 \text{ kg/m}^3$ (wyroby „miękkie”) lub gdy zawierają krokydolit oraz jeśli znajdują się w zamkniętych pomieszczeniach właściciel powinien przygotować plan kontroli jakości powietrza.

Procedura 2. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

Właściciel lub zarządca ma obowiązek identyfikacji ilości i rodzaju wyrobów zawierających azbest, które powinny być uwzględnione przy przygotowaniu „Oceny..” i informacji dla wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Właściciel lub zarządca zobowiązany jest do zaangażowania na wykonanie prac związanych z zabezpieczeniem lub usuwaniem wyrobów azbestowych firmy posiadającej stosowne zezwolenie na prowadzenie takiej działalności. Właściciel ma również obowiązek zgłoszenia robót budowlanych, polegających na usuwaniu materiałów zawierających azbest na 30 dni przed ich rozpoczęciem do terenowego organu administracji architektoniczno-budowlanej. Po zakończeniu prac właściciel powinien uzyskać pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonania robót polegających na oczyszczeniu z azbestu i przechowywać je przez okres 5 lat razem z dokumentacją budynku.

Grupa II.

Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Procedura 3. Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest

Zgodnie z obowiązującymi przepisami zawartymi w ustawie o odpadach, wykonujący prace polegające na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest jest wytwórcą powstałych odpadów. Wykonawca zamierzający wytwarzać powyżej 100 kg odpadów niebezpiecznych rocznie, zobowiązany jest do opracowania programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi i zawierającymi azbest i zatwierdzenia go przez właściwego wojewodę lub starostę¹. Wytwórca odpadów wytwarzający w ciągu roku poniżej 100 kg odpadów niebezpiecznych zobowiązany jest, na 30 dni przed rozpoczęciem działalności, do złożenia

¹ W dniu 12 marca weszły w życie zmiany w Ustawie o odpadach, zgodnie z którymi, programy gospodarki odpadami zatwierdza (na obszar całego kraju) właściwy dla siedziby podmiotu marszałek województwa. Dotychczasowe decyzje zachowują ważność do dnia 31 grudnia 2010 r.

właściwemu wojewodzie lub staroście informacji o wytwarzanych odpadach i sposobach gospodarowania nimi. Przystępujący do prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu materiałów zawierających azbest powinien przygotować plan pracy, zawierający m.in. dane o rodzaju i ilości azbestu, sposobów usuwania azbestu oraz ograniczania uwalniania się pyłu. Powinien być również opracowany plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia. Pracownicy zatrudnieni przy pracach związanych z usuwaniem lub zabezpieczaniem azbestu powinni przejść stosowne przeszkolenie w zakresie postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest. W celu zapewnienia prawidłowej ewidencji odpadów wytwórca odpadów przygotowuje dokumentację wypełniając Kartę ewidencji odpadu (załącznik nr 6) oraz Kartę przekazania odpadu (załącznik nr 7). Wytwórca odpadów zobowiązany jest do przekazywania odpadów do unieszkodliwienia poprzez składowanie na składowisko posiadające stosowne zezwolenie, przed przeprowadzeniem robót powinna być zawarta umowa z zarządzającym składowiskiem.

Procedura 4. prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczeniem obiektu, terenu, instalacji.

Podczas prowadzonych prac należy podjąć szereg czynności zapewniających eliminację lub minimalizację zagrożenia dla środowiska w tym m. in.:

- ogrodzenie i oznakowanie terenu taśmami ostrzegawczymi i tablicami z napisami „Uwaga! Zagrożenie azbestem” (załącznik nr 5) lub „Zagrożenie azbestem krokidolitem”,
- szczelne opakowanie usuniętych odpadów azbestowych w folie z polietylenu,
- oczyszczenie strefy prac i otoczenia z pozostałości azbestu.

Grupa III.

Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 5. Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Posiadacz odpadów prowadzący działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest powinien posiadać stosowne zezwolenie właściwego starosty na prowadzenie takiej działalności.

Transportujący odpady na składowisko powinien spełnić wiele wymogów (w tym m. in. posiadanie: karty przekazania odpadu wraz z potwierdzeniem jego przejęcia, świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych, przez kierowcę zaświadczenia ADR, dokumentu przewozowego materiałów niebezpiecznych).

Grupa IV.

Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 6. Składowanie odpadów na składowiskach lub wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

Zarządzający składowiskiem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest powinien posiadać zezwolenie na użytkowanie składowiska po zatwierdzeniu instrukcji eksploatacji składowiska i kontroli przeprowadzonej przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. Odpady zawierające azbest powinny być składowane selektywnie a miejsce deponowania oznakowane. Niedopuszczalne jest kompaktowanie odpadów zawierających azbest i poruszanie się pojazdów mechanicznych po powierzchni zdeponowanych odpadów. Składowisko lub jego wydzielona część jest zamykana po zakończeniu składowania odpadów zawierających azbest na poziomie poniżej 2 m od terenu otoczenia i wypełnieniu gruntem do poziomu terenu.

7. Charakterystyka gminy

Gmina wiejska Zduńska Wola leży w zachodniej części Województwa Łódzkiego i graniczy z następującymi gminami: od strony północnej z gminą Szadek, od strony wschodniej z gminami Łask i Sędziejowice, od strony południowej z gminą miejską Zduńska Wola oraz z gminą Zapolice a od strony zachodniej z gminami Sieradz i Warta. W pobliżu gminy przebiegają ważne drogowe połączenia komunikacyjne o europejskim znaczeniu oraz węzeł kolejowy.

Na terenie gminy znajduje się 41 miejscowości, w tym 31 ma statut sołectwa.

Sołectwa: Annapole Nowe, Annapole Stare, Biały Ług, Czechy, Gajewniki, Gajewniki Kolonia, Henryków, Izabelów, Janiszewice, Karsznice, Klady, Korczew, Krobanów, Michałów, Mostki, Ochraniew, Ogrodzisko, Opiesin, Ostrówek, Piaski, Polków, Poręby, Pratków, Rębieskie, Suchoczasy, Tymienice, Wojsławice, Wólka Wojsławska, Wymysłów, Zamłynie, Zborowskie.

Gmina Zduńska Wola zajmuje obszar 111 km², co stanowi 0,62% powierzchni Województwa Łódzkiego i 30,3 % powierzchni Powiatu Zduńskowolskiego. W dniu 23. 10. 2009 r. liczba ludności na terenie gminy wynosiła 11 444 a gęstość zaludnienia – 103 mieszkańców na 1 km².

Dane statystyczne wskazują, że w okresie od 1999 do 2009 roku liczba ludności nieznacznie wzrosła – z 10 698 do 11 444 mieszkańców.

Tab. 4. Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach Gminy wiejskiej Zduńska Wola (stan na dzień 23. 10. 2009 r.)*

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców
1.	Andrzejów	51
2.	Annapole Nowe	235
3.	Annapole Stare	115

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców
4.	Beniaminów	122
5.	Biały Ług	277
6.	Czechy	1711
7.	Dionizów	81
8.	Gajewniki	178
9.	Gajewniki –Kolonia	135
10.	Henryków	271
11.	Izabelów	660
12.	Izabelów Mały	200
13.	Janiszewice	220
14.	Karolew	76
15.	Karsznice	293
16.	Kłady	63
17.	Korczew	465
18.	Krobanów	246
19.	Krobanówek	48
20.	Laskowiec	25
21.	Maciejów	170
22.	Michałów	313
23.	Mostki	99
24.	Ochraniew	457
25.	Ogrodzisko	323
26.	Opiesin	485
27.	Ostrówek	229
28.	Piaski	429
29.	Polków	244
30.	Poręby	185
31.	Pratków	328
32.	Rębieskie	212
33.	Rębieskie – Kolonia	93
34.	Suchoczasy	348
35.	Tymienice	596
36.	Wiktorów	4
37.	Wojśławice	689
38.	Wólka Wojśławska	172
39.	Wymysłów	261
40.	Zamłynie	216
41.	Zborowskie	119
	Ogółem	11 444

* źródło: Urząd Gminy Zduńska Wola

Gmina stopniowo zatracza charakter rolniczy, rozwijając sektor usługowo-handlowy i przemysłowy. W 2006 r. na terenie gminy funkcjonowało 735 podmiotów gospodarczych, w tym 25 w sektorze publicznym. Duże przedsiębiorstwa, zatrudniające kilkaset pracowników stanowią niewielki odsetek. Należą do nich: Agros Nova w Tymienicach, Filatti w Opiesinie oraz firma Dromak – Poręby, Aves w Gajewnikach, Fabelo w Opiesinie.

Rolnictwo oparte jest głównie na drobnych gospodarstwach indywidualnych.

Budowa geologiczna, klimat, gleby i kopaliny

Pod względem morfologicznym teren gminy Zduńska Wola należy do Wysoczyzny Łaskiej będącej mezoregionem Niziny Południowowielkopolskiej. Jedynie niewielki fragment w okolicy wsi Piaski, leżący w dolinie Warty należy do Kotliny Sieradzkiej.

Teren gminy leży na wysokości ok. 150 m n.p.m. a równinne ukształtowanie terenu stwarza odpowiednie warunki do rozwoju rolnictwa.

Warunki klimatyczne oceniane są jako korzystne lub przeciętne i nie odbiegają od warunków panujących w Polsce Środkowej. Są one również korzystne dla rozwoju rolnictwa.

Tab. 5. Struktura użytkowania gleb i ich powierzchnia w gminie Zduńska Wola (wg GUS 2005 r.)

Struktura użytkowania	Powierzchnia [ha]
Grunty orne	5911
Sady	60
Łąki	1011
Pastwiska	288
Użytki rolne ogółem	7270
Lasy i grunty leśne	2945
Pozostałe grunty i nieużytki	939

Z przedstawionych danych wynika, że ponad 65% powierzchni zajmują użytki rolne (w tym przede wszystkim grunty orne i łąki). Lasy i grunty leśne zajmują ponad 26 % powierzchni gminy.

Cechą charakterystyczną klimatu gminy (tak jak i Polski) jest przejściowość, charakteryzująca się częstą zmianą stanów pogodowych oraz występowaniem sześciu pór roku. Przeważają wiatry zachodnie i południowozachodnie. Średnioroczne temperatury wahają się w granicach 7,6 - 8,0 °C. Roczna amplituda temperatury wynosi ok. 15,5 °C. Średni czas trwania zimy – 80 dni, lata – 98 dni. Średni roczny opad wynosi 555 mm.

Na terenie gminy występują następujące rodzaje gleb: biellicowe właściwe, pseudobiellicowe, brunatne właściwe i wylugowane, czarne ziemie zdegradowane, bagienne, glejowe i mady.

Najlepsze gleby (II i III klasy) występują w okolicach Wojsławic i Korczewa.

Na obszarze Gminy Zduńska Wola prowadzi się wydobywanie kruszyw naturalnych - piasków i żwirów (Mostki, Annapole Stare, Zborowskie) oraz iłów (Dionizów, Krobanów, Ostrówek).

Wody powierzchniowe i podziemne

Cały obszar gminy należy do zlewni Warty, dorzeczu Odry, w obszarze zasobowym zbiornika Jeziorsko. Niewielki (1 km) odcinek rzeki Warty stanowi południowo-zachodnią granicę gminy. Pozostałe rzeki stanowiące sieć hydrograficzną to: Pichna (Brodnia) rzeka III rzędu – prawobrzeżny dopływ Warty,

Tymianka rzeka V rzędu – prawobrzeżny dopływ Grabi oraz górne odcinki Niniwki i Szadkówki. Brak większych akwenów wodnych.

Występujące kredowe i czwartorzędowe wody podziemne mają dobrą jakość i wykorzystywane są na potrzeby komunalne i gospodarcze. Głównym użytkowym poziomem jest piętro wodonośne kredy. Miąższość utworów przekracza 100 m.

Przyroda

Obszary leśne stanowią ponad 26% powierzchni gminy, ponadto na terenie gminy znajduje się dolina Warty z kompleksem łąk z oczkami wodnymi, co stanowi odpowiednią bazę do rozwoju licznych gatunków flory i fauny i wpływa istotnie na atrakcyjność przyrodniczą gminy.

Według danych z Nadleśnictwa Kolumna na obszarze Gminy Zduńska Wola występuje wiele zwierząt objętych ochroną: 7 gatunków ryb, 12 gatunków płazów, 4 gatunki gadów, 127 gatunków ptaków oraz 16 gatunków ssaków.

Utworzone zostały dwa leśne rezerwaty przyrody: „Jablęcznik” (o pow. 47,3 ha) oraz „Wojśławice” (o pow. 97,3 ha).

Niewielka część południowych terenów gminy należy do Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki a część terenów na północy gminy należy do Nadwarciańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Występuje również wąwóz (o pow. 3 ha) ze źródłami wysiękowymi na terenie Leśnictwa Piaski.

Na uwagę zasługują też dwa parki z pomnikami przyrody: Park dworski w Karsznicach z II połowy XIX w. (o pow. ok. 1,5 ha) i Park w Wojśławicach (o pow. 5,74 ha).

Na terenie gminy Zduńska Wola nie występują obszary NATURA 2000.

8. Gospodarka wyrobami zawierającymi azbest – stan aktualny

8. 1. Działania podejmowane przez gminę

Urząd Gminy Zduńska Wola podjął działania, których celem było zapewnienie pomocy finansowej mieszkańcom gminy prowadzącym prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych. W 2008 roku Rada Gminy Zduńska Wola podjęła uchwałę (Uchwała Nr 113/XVII/2008 z dnia 27 lutego 2008 r.) w sprawie przyjęcia Regulaminu udzielania dofinansowania ze środków Gminnego FOŚiGW osobom fizycznym mającym tytuł prawny do nieruchomości zlokalizowanej na terenie Gminy Zduńska Wola na realizację przedsięwzięć polegających na usuwaniu odpadów powstałych przy likwidacji azbestu z obiektów budowlanych zlokalizowanych na terenie Gminy Zduńska Wola. Ogłoszony został nabór wniosków na realizację takich zadań.

W Regulaminie zaznaczono planowaną wysokość dofinansowania prac związanych z utylizacją odpadów azbestowych powstałych przy wymianie lub likwidacji pokryć dachowych i elewacyjnych, wynoszącą 0,80 zł brutto za każdy kg usuniętego wyrobu zawierającego azbest ale nie więcej niż 3 000 zł brutto. Na 2009 rok gmina zaplanowała środki z GFOŚiGW w łącznej wysokości 75 000 zł. Dofinansowanie przeznaczono dla osób fizycznych będących właścicielami nieruchomości. Opracowano wzór formularza:

- wniosku o dofinansowanie wykonania prac,
- wniosku o przekazanie dofinansowania,
- zbiorczego rozliczenia końcowego dofinansowania wraz z udziałem własnym,

oraz dwóch oświadczeń stanowiących załączniki do składanego wniosku. Przy czym w rozliczeniu otrzymanych środków z funduszu gminnego uwzględniane będą faktury wystawione po dacie podpisania umowy o dofinansowaniu. Termin składania wniosków wyznaczono na 30 kwietnia danego roku kalendarzowego. Wnioski rozpatrywane są do 31 maja danego roku, a prace objęte dofinansowaniem należy przeprowadzić do 30 października danego roku. Brak danych na temat poniesionych przez gminę kosztów w 2009 roku.

Z informacji dotyczących planowanych i poniesionych wydatków z budżetu gminy (GFOŚiGW) w roku 2008 wynika, że z zaplanowanych na dofinansowanie usuwania azbestu 50 000 zł wykorzystano 10 998 zł - ok. 22% (Załącznik Nr 9 do Uchwały Rady Gminy Zduńska Wola Nr 242/XXXVI/2009 z dnia 30. 04. 2009 r. w sprawie przyjęcia sprawozdania z wykonania budżetu gminy za rok 2008).

8. 2. Bilans materiałów zawierających azbest znajdujących się na terenie Gminy wiejskiej Zduńska Wola

Przeprowadzona przez pracowników OBREM inwentaryzacja wykazała, że na terenie Gminy Zduńska Wola znajdują się następujące ilości i rodzaje wyrobów zawierających azbest.

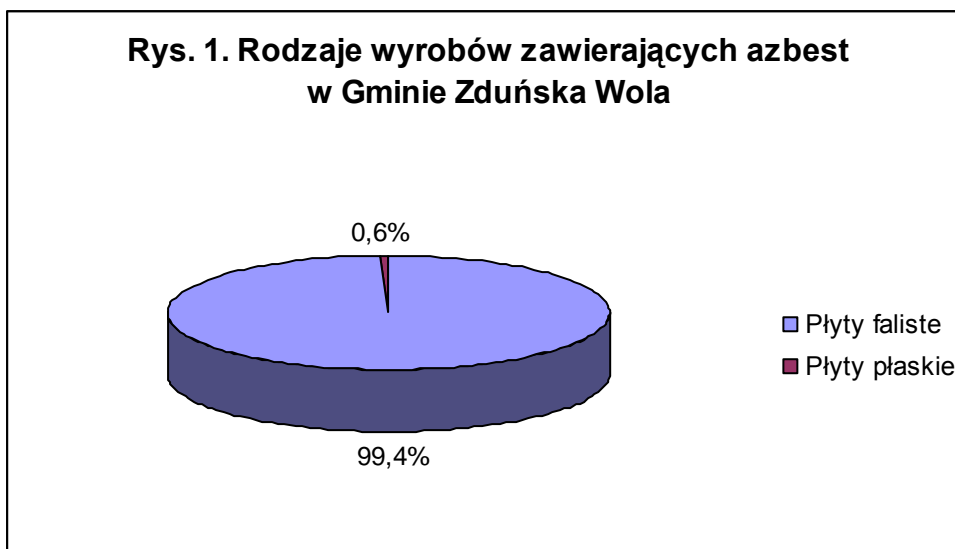
**Tab. 6. Ilość wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Zduńska Wola
(stan na dzień 31. 05. 2010 r.)**

Rodzaj wyrobu zawierającego azbest	Ilość wyrobów zawierających azbest	
	m ²	Mg*
Płyty faliste azbestowo-cementowe (m ²)	240187,5	2642,06 1,20
Płyty płaskie azbestowo-cementowe (m ²)	1448,0	15,93
Ogółem	241635,5	2659,19

* przy przeliczeniu danych przyjęto, że 1 m² płyty azbestowo-cementowej waży 11 kg

Całkowita ilość wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie Gminy Zduńska Wola wynosi **2 659,19 Mg**, w tym: 23,65 Mg w budynkach użyteczności publicznej (szkoła), 33, 90 Mg - w większych podmiotach prowadzących działalność gospodarczą.

Największy udział w całkowitej ilości wyrobów zawierających azbest – 99,4 % mają płyty faliste azbestowo-cementowe, nieznaczny udział mają płyty azbestowo-cementowe płaskie – 0,6 % (Rys. 1.). W działającej na terenie Gminy Zduńska Wola sieci wodociągowej nie występują rury zawierające azbest.

W tab. 7 przedstawiono ilości materiałów zawierających azbest znajdujących się w obiektach budowlanych na terenach poszczególnych miejscowości i sołectw Gminy Zduńska Wola.

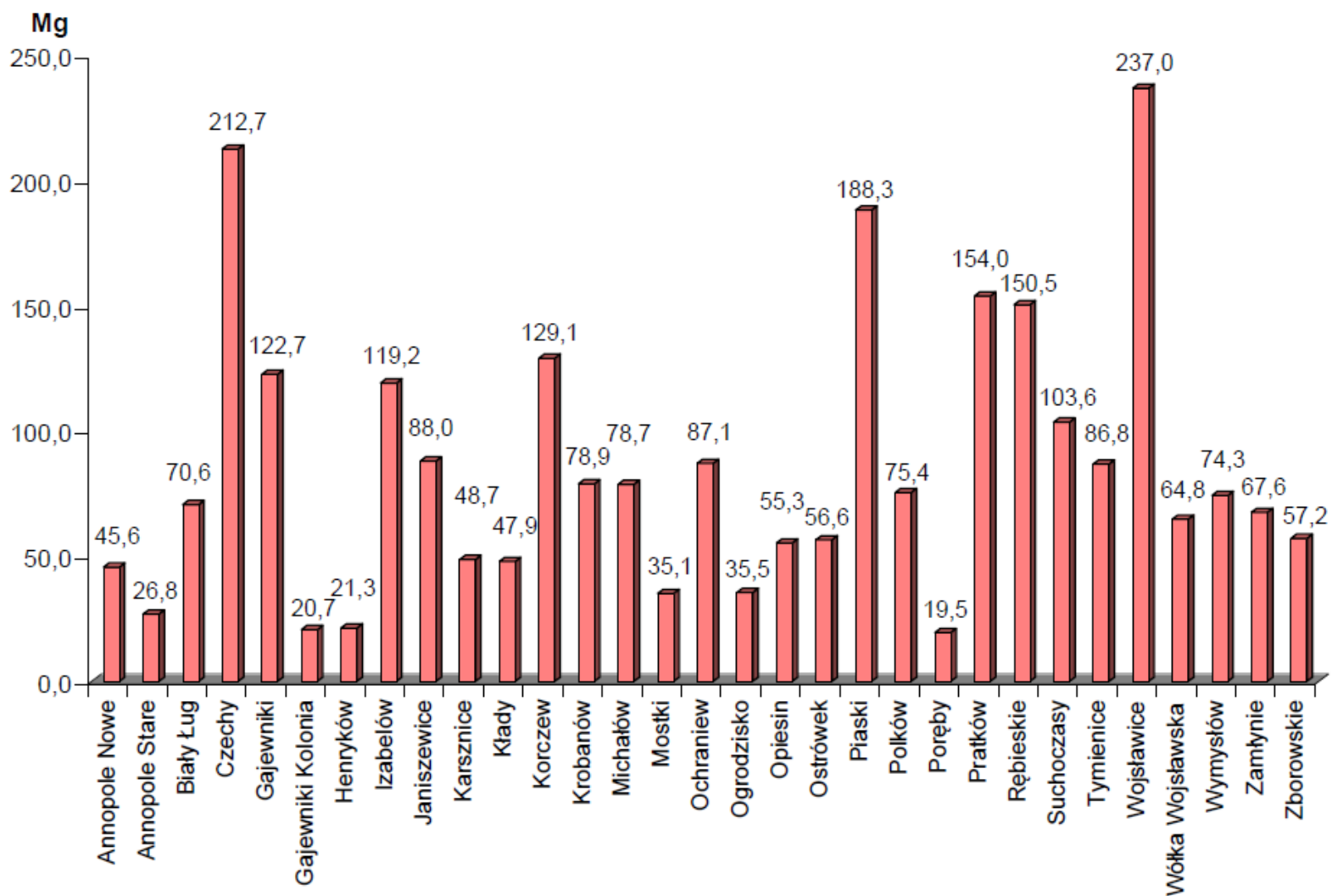
Tab. 7. Ilość wyrobów zawierających azbest stosowanych w budownictwie w poszczególnych sołectwach i miejscowościach Gminy Zduńska Wola

Sołectwo	Miejscowość	Ilość [Mg]
Annopole Nowe	Annopole Nowe	45,61
	Wiktorów	-
		45,61
Annopole Stare	Annopole Stare	26,84
Biały Ług	Biały Ług	70,55
Czechy	Czechy	212,70
Gajewniki	Gajewniki	122,71
Gajewniki Kolonia	Gajewniki Kolonia	20,68
Henryków	Henryków	21,26
Izabelów	Izabelów	72,03
	Izabelów Mały	21,00
	Andrzejów	26,17
		119,20
	Janiszewice	12,40

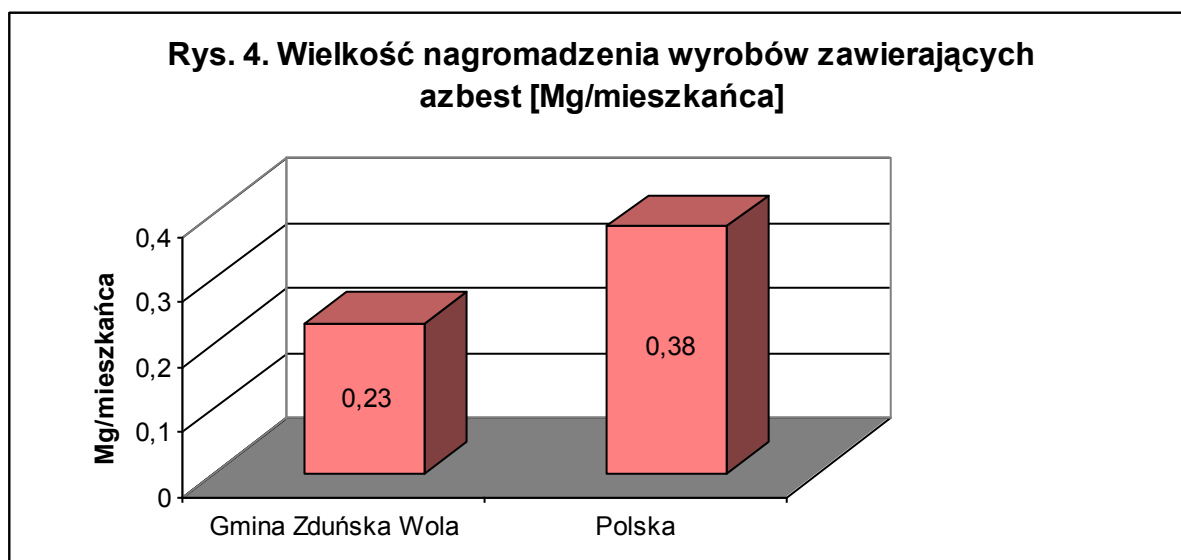
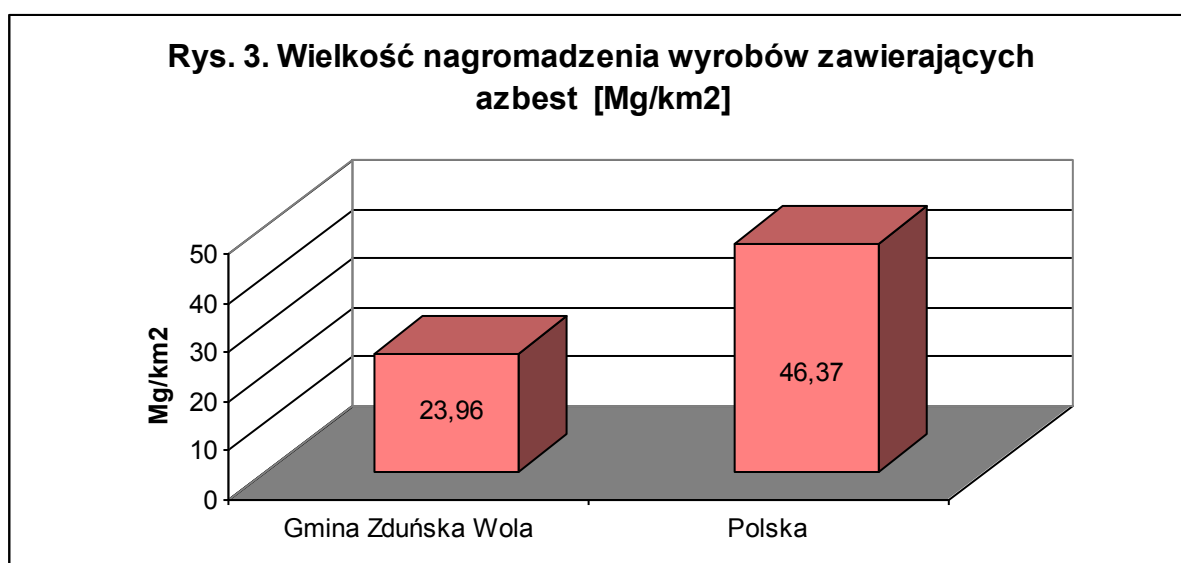
Sołectwo	Miejscowość	Ilość [Mg]
Janiszewice	Maciejów	10,81
	Beniaminów	18,92
	Karolew	45,84
		87,97
Karsznice	Karsznice	48,71
Kłady	Kłady	16,18
	Dionizów	31,72
		47,91
Korczew	Korczew	129,11
Krobanów	Krobanów	69,73
	Krobanówek	9,13
		78,86
Michałów	Michałów	78,73
Mostki	Mostki	35,11
Ochraniew	Ochraniew	87,12
Ogrodzisko	Ogrodzisko	35,53
Opiesin	Opiesin	55,29
Ostrówek	Ostrówek	56,57
Piaski	Piaski	188,27
Polków	Polków	75,43
Poręby	Poręby	19,47
Pratków	Pratków	153,96
Rębieskie	Rębieskie	96,14
	Rębieskie Kolonia	54,31
		150,45
Suchoczasy	Suchoczasy	103,57
Tymienice	Tymienice	86,80
Wojślawice	Wojślawice	236,99
Wólka Wojśławska	Wólka Wojśławska	64,82
Wymysłów	Wymysłów	74,25
Zamłynie	Zamłynie	67,58
Zborowskie	Zborowskie	40,00
	Laskowiec	17,18
		57,18
Ogółem		2659,19

Największe nagromadzenie wyrobów zawierających azbest występuje w sołectwach: Wojślawice, Czechy, Piaski, Pratków, Rębieskie, Gajewniki, Korczew. Najmniejsze – w sołectwach: Poręby, Gajewniki Kolonia, Henryków i Annopole Stare. (Tab. 4., Rys. 2.).

Rys. 2. Ilość wyrobów zawierających azbest w poszczególnych sołectwach Gminy Zduńska Wola

Ilość wyrobów zawierających azbest w Mg przypadająca na 1 km² powierzchni Gminy Zduńska Wola wynosi **23,96 Mg**. Natomiast ilość wyrobów zawierających azbest przypadająca na 1 mieszkańca gminy – **0,23 Mg**. Ilość materiałów azbestowych przypadająca na 1 km² powierzchni w Gminie Zduńska Wola jest o ok. 51 % mniejsza od oszacowanej dla 2009 r. średniej dla Polski - **46,37 Mg/km²**, natomiast ilość wyrobów przypadająca na jednego mieszkańca gminy jest o ok. 40% niższa od oszacowanej średniej dla kraju, która wynosiła **0,38 Mg/mieszkańca**.

Zanotowano duże zróżnicowanie w ilości wyrobów zawierających azbest przypadających na jednego mieszkańca w poszczególnych sołectwach, od 0,11 Mg w Ogrodzisku, Opiesinie, Porębach do 0,69 Mg/mieszkańca w sołectwie Gajewniki (Tab. 8.).

Tab. 8. Wielkość nagromadzenia wyrobów zawierających azbest w poszczególnych sołectwach Gminy Zduńska Wola

Lp.	Sołectwo	Wielkość nagromadzenia [Mg/mieszkańca]
1	Annopole Nowe	0,19
2	Annopole Stare	0,23
3	Biały Ług	0,25
4	Czechy	0,12
5	Gajewniki	0,69
6	Gajewniki –Kolonia	0,15
7	Henryków	0,08
8	Izabelów	0,13
9	Janiszewice	0,15
10	Karsznice	0,17
11	Kłady	0,33
12	Korczew	0,28
13	Krobanów	0,27
14	Michałów	0,25
15	Mostki	0,35
16	Ochraniew	0,19
17	Ogrodzisko	0,11
18	Opiesin	0,11
19	Ostrówek	0,25
20	Piaski	0,44
21	Polków	0,31
22	Poreby	0,11
23	Pratków	0,47
24	Rębieskie	0,49
25	Suchoczasy	0,30
26	Tymienice	0,15
27	Wojśławice	0,34
27	Wólka Wojśławska	0,38
29	Wymysłów	0,28
30	Zamłyńie	0,31
31	Zborowskie	0,40

Zebrane informacje dotyczące oceny stanu technicznego materiałów zawierających azbest wykazały, że prawie wszystkie (98,7 %) zinwentaryzowane materiały posiadały II stopień pilności. Pozostałe 1,3 % wyrobów azbestowych jest w złym stanie i wymaga bezzwłocznej wymiany lub naprawy (I stopień pilności).

9. Cele Programu, prognozowane ilości wytwarzanych (usuwanym) odpadów zawierających azbest oraz przewidywane koszty ich usuwania i unieszkodliwiania

Celem Programu jest:

- usunięcie z terenu Gminy wiejskiej Zduńska Wola do 2032 r., stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest,
- wyeliminowanie u mieszkańców gminy negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych azbestem i ustalenie koniecznych do tego uwarunkowań,
- spowodowanie sukcesywnej likwidacji negatywnego oddziaływania azbestu na środowisko oraz doprowadzenie do spełnienia wymogów ochrony środowiska,
- stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych i norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- pomoc mieszkańcom Gminy Zduńska Wola w zgodnej z obowiązującymi przepisami prawa realizacji kosztownej wymiany płyt cementowo-azbestowych.

Przyjmując założenia zawarte w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” o ilości powstających (usuwanym) odpadów z azbestem dla trzech okresów od 2009 do 2032 roku, określono przybliżone wartości wytwarzanych odpadów zawierających azbest dla Gminy Zduńska Wola.

Przewiduje się, że w poszczególnych okresach usunięte zostaną następujące ilości materiałów azbestowych:

- od 2009 do 2012 r. – 744,57 Mg (28%),
- od 2013 do 2022 r. – 930,72 Mg (35%),
- od 2023 do 2032 r. – 983,90 Mg (37%).

Największe koszty będą związane z usuwaniem materiałów azbestowych z terenu zabudowy jednorodzinnej.

Koszty demontażu i utylizacji płyt azbestowo-cementowych stosowanych w budownictwie są bardzo zróżnicowane i ulegają dużym wahaniom. Średnia cena za usługi obejmujące: demontaż, transport i składowanie płyt azbestowo-cementowych wykorzystywanych w budownictwie, przyjęta w przedsiębiorstwach działających na terenie Województwa Łódzkiego wynosi **ok. 30 zł/m²**.

Zakładając, że 1 m² płyty waży ok. 11 kg można przyjąć, że koszt usunięcia i unieszkodliwienia 1 Mg materiałów azbestowych wynosi ok. 2 727 zł. Koszt usunięcia i unieszkodliwienia wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Zduńska Wola wyniesie **ok. 7 251 611 zł**.

Wielu właścicieli nieruchomości znajduje się w trudnej sytuacji materialnej, dlatego konieczne jest podjęcie działań pozwalających na dofinansowanie prac związanych z wymianą pokryć dachowych zawierających azbest.

Zgodnie z założeniami, gmina powinna zapewnić wywóz odpadów zawierających azbest na składowiska odpadów lub zapewnić ich dostarczenie do przewoźnego urządzenia do przetwarzania odpadów.

10. Harmonogram i koszty realizacji zadań

Do najważniejszych działań objętych harmonogramem zaliczyć należy:

- Przygotowanie bazy danych o materiałach zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy oraz coroczna jej aktualizacja i przekazywanie danych do WBDA.
- Prowadzenie działalności informacyjnej wśród mieszkańców o wpływie azbestu na zdrowie i środowisko oraz zasadach usuwania wyrobów zawierających azbest.
- Cykliczną aktualizację programu usuwania azbestu.
- Systematyczne zmniejszanie ilości wyrobów zawierających azbest aż do całkowitej ich eliminacji w 2032 roku z podziałem na okresy - 2009-2012, 2013-2022, 2023-2032.
- Zapewnienie środków finansowych z funduszu gminnego oraz pozyskiwanie środków z funduszy ochrony środowiska (i innych) na wsparcie działań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest.
- Monitorowanie realizacji programu - coroczne sprawozdania z realizacji programu.

Program obejmuje zasięgiem cały obszar Gminy wiejskiej Zduńska Wola. Określony w Programie system gospodarki odpadami zawierającymi azbest zapewni usunięcie wyrobów zawierających azbest do roku 2032 - zgodnie z obowiązującymi przepisami. Uniemożliwi również niewłaściwe postępowanie z wyrobami azbestowymi podczas procesu demontażu, usuwania i unieszkodliwiania. Efektem ekologicznym realizowanych działań będzie likwidacja wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu gminy, co odniesie korzystny wpływ zarówno na zdrowie mieszkańców jak i na stan środowiska.

W najbliższych latach na terenie Gminy Zduńska Wola nie planuje się budowy składowiska lub kwatery odpadów niebezpiecznych, przyjmującej odpady zawierające azbest.

Skala zadań zaproponowanych do realizacji w ramach Programu ma charakter regionalny a ewentualne negatywne oddziaływanie podjętych działań będzie miało zasięg lokalny.

Tab. 9. Harmonogram działania na lata 2010-2032

Lp.	Działanie	Szacunkowy koszt w tys. zł	Termin realizacji
1	Przygotowanie bazy danych o materiałach zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy oraz coroczna jej aktualizacja i przekazywanie danych do WBDA	60	2010-2031
2	Prowadzenie działalności informacyjnej wśród mieszkańców o wpływie azbestu na zdrowie i środowisko oraz zasadach usuwania wyrobów zawierających azbest	25	2010-2032
3	Cykliczna aktualizacja programu usuwania azbestu	10	2010-2032
4	Usuwanie 2 659,19 Mg materiałów zawierających azbest: -ok. 744,57 Mg, -ok. 930,72 Mg, -ok. 983,90 Mg	- 2 031 - 2 538 - 2 683	-2009-2012 -2013-2022 -2023-2032
5	Pozyskiwanie środków z funduszy ochrony środowiska i innych, na wsparcie działań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest (koszty związane m.in. z przygotowaniem wniosków, szkoleniem pracowników)	20	2010-2032
6	Monitorowanie realizacji programu - coroczne sprawozdania z realizacji programu	Bez kosztów	2010-2032

Potencjalne niekorzystne oddziaływania na stan środowiska mogą wystąpić jedynie w przypadku braku realizacji założeń „Wieloletniego Programu Usuwania Azbestu dla Gminy Zduńska Wola”, wśród nich należy wymienić - szkodliwe oddziaływanie na środowisko w przypadku nieodpowiedniego postępowania podczas samodzielnego demontażu i składowania wyrobów azbestowych, powodujące:

- zwiększenie stężenia pyłu azbestowego w powietrzu,
- możliwość skażenia gleby i wody wskutek niewłaściwego składowania lub gromadzenia wyrobów zawierających azbest,
- możliwość zanieczyszczenia środowiska na skutek składowania materiałów azbestowych w miejscach niedozwolonych („dzikie wysypiska”).

W ramach działań informacyjno-edukacyjnych mieszkańców dot. szkodliwości działania azbestu na zdrowie i środowisko oraz prawidłowego postępowania z materiałami zawierającymi azbest proponuje się m. in.:

- publikację informacji w lokalnej prasie,

- przygotowanie na stronie internetowej gminy materiałów nt. wyrobów zawierających azbest,
- przedstawianie ogłoszeń na tablicach ogłoszeń,
- przekazywanie ulotek informacyjnych o azbecie i obowiązkach związanych z koniecznością jego usuwania mieszkańcom posiadającym wyroby azbestowe,
- organizowanie spotkań z mieszkańcami.

Z przedstawionego w harmonogramie szacunkowego kosztu realizacji programu usuwania wyrobów zawierających azbest wynika, że podstawowe znaczenie mają koszty związane z usuwaniem materiałów azbestowych. Większość kosztów poniosą właściciele budynków jednorodzinnych oraz właściciele innych obiektów budowlanych (firm, zakładów, samorządów). Koszt transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest powinien być w jak największym stopniu pokryty ze środków własnych gminy, przy udziale środków właścicieli nieruchomości, dotacji pożyczek funduszy ochrony środowiska.

Na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U z 2008 r. Nr 25 poz. 150 z późn. zm.) samorząd gminny może pozyskiwać na realizację programu usuwania azbestu środki finansowe z NFOŚiGW, WFOŚiGW. Środki z funduszy ochrony środowiska są wydatkowane zgodnie z przepisami zawartymi w ustawie z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Z 2005 r. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.).

Wsparcie finansowe może być w postaci dotacji lub niskooprocentowanego kredytu. W przypadku pożyczek najbardziej preferencyjne oprocentowanie otrzymają samorządy najbiedniejsze (o niskim dochodzie budżetowym na mieszkańca). Z kredytów preferencyjnych mogą korzystać osoby fizyczne, prowadzący działalność gospodarczą, samorządy i utworzone przez nie jednostki organizacyjne, jednostki posiadające osobowość prawną oraz wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe.

Wsparcie finansowe dotyczy działań obejmujących demontaż, transport i utylizację materiałów azbestowych. Firma prowadząca prace jest zobowiązana do posiadania odpowiedniego zezwolenia na prowadzenie prac związanych z usuwaniem azbestu.

Planowanie wielkości środków finansowych jakie w każdym roku powinny być przeznaczone przez gminę na realizację programu usuwania azbestu, zgodnie z określonym harmonogramem, jest trudne. Dotychczasowe działania gmin na terenie kraju w tym zakresie okazały się niewystarczające. Nie wiadomo, czy nawet przy zapewnionym wsparciu finansowym, odpowiednia liczba właścicieli obiektów budowlanych z materiałami azbestowymi zdecyduje się na wymianę pokryć dachowych. Jest to związane z koniecznością poniesienia kosztów związanych z położeniem nowego dachu.

Przyjmując założenie, że dotacje ze wszystkich źródeł - na działania związane z usuwaniem, zgodnie z określonym harmonogramem, wyrobów zawierających azbest (należących do osób fizycznych, obiektów publicznych i podmiotów gospodarczych) pokryją 50% poniesionych kosztów, a w okresie od 2009 do 2012 roku planuje się poniesienie kosztów w wysokości 2 031 tys. zł, to dotacje pokrywające połowę kosztów poniesionych na demontaż, transport i utylizację odpadów azbestowych powinny wynosić ok. 254 tys. zł. rocznie. W latach 2013-2022 – ok. 127 tys. rocznie, natomiast w ostatnim okresie (2023-2032) ok. 134 tys. rocznie.

11. Możliwości pozyskiwania środków finansowych

Środki budżetu państwa

Środki z budżetu państwa, pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki przeznaczone są m.in. na wspieranie: prac przygotowawczych (np. opracowywanie dokumentacji w zakresie oczyszczania z azbestu), opracowywanie programów (gminnych, powiatowych, wojewódzkich) usuwania wyrobów zawierających azbest, wspieranie szkoleń lokalnych, czy działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia.

Środki z funduszy ochrony środowiska

Fundusze ochrony środowiska na poziomie krajowym i wojewódzkim tworzone są z opłat za korzystanie ze środowiska ponoszonych przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą. Część środków może być przeznaczana na działania związane z usuwaniem azbestu.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi w ramach przedsięwzięć priorytetowych planowanych do dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Łodzi na 2009 r., w ramach Priorytetu 2. Ochrona powierzchni ziemi (działanie 2.4.) – na realizację prac związanych z unieszkodliwianiem odpadów niebezpiecznych, w tym zawierających azbest.

Beneficjentami wsparcia przez WFOŚiGW w Łodzi mogą być: osoby prawne, gminy lub powiaty, spółdzielnie mieszkaniowe i osoby fizyczne.

Fundusz wspiera finansowo projekty związane z :

- likwidacją pokryć dachowych z płyt azbestowo-cementowych na budynkach,
- rozbiórką budynków z płyt azbestowo-cementowych,
- likwidacją skutków wichur, w tym usuwania odpadów zawierających azbest,
- wymianą sieci wodociągowej z rur azbestowo-cementowych na rury PCV,
- zakupu samochodów do transportu ładunków niebezpiecznych zawierających azbest.

Dofinansowanie dotyczy zadań obejmujących demontaż, transport i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest. Fundusz nie wspiera finansowo działań polegających na położeniu nowego pokrycia dachowego.

Wysokość udzielonego wsparcia:

- do 90% całkowitego kosztu zadania w przypadku pożyczki,
- do 40% w przypadku, gdy przedsięwzięcie jest współfinansowane ze środków EU lub NFOŚiGW, WFOŚiGW w Łodzi
- do 80% w przypadku kredytu z dopłatą do odsetek.

Istnieje również możliwość uruchomienia programów na poziomie gminnym, przeznaczonych dla właścicieli obiektów w których występują materiały azbestowe. Częściowy zwrot kosztów następuje po przeprowadzeniu usunięcia wyrobów zawierających azbest po złożeniu przez właściciela dokumentów określających wielkość poniesionych kosztów.

Bank Ochrony Środowiska S.A. (BOŚ)

BOŚ jest bankiem finansującym inwestycje proekologiczne. Współpracuje z wieloma instytucjami finansowymi i dysponuje bogatą ofertą preferencyjnych oraz komercyjnych kredytów. BOŚ Odział w Łodzi współpracuje również z WFOŚiGW w Łodzi w zakresie preferencyjnego kredytowania inwestycji polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, realizowanych na terenie województwa łódzkiego.

Środki Unii Europejskiej

Samorzady i instytucje publiczne mogą tworzyć projekty w zakresie gospodarki odpadami. W tym również odpadami azbestowymi, które będą wspierane ze środków pochodzących z *Funduszy Strukturalnych*, gdzie w okresie 2007-2013 mogą być wykorzystywane środki w ramach programów operacyjnych. Środki te mogą być przyznawane m. in.: jednostkom samorządu terytorialnego oraz ich związkom, spółdzielniom i wspólnotom mieszkaniowym, gminom oraz rolnikom.

Wsparcie na działania związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest w okresie 2009-2015 można również uzyskać ze środków unijnych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO).

Przewiduje się, że w latach 2007-2013 będzie można pozyskać fundusze zewnętrzne na projekty dotyczące mieszkalnictwa. Jeżeli program zostanie zaakceptowany, to stworzy nowe źródło dotacji dla działań w zakresie usuwania wyrobów azbestowych z budynków mieszkalnych.

Określenie wysokości środków unijnych, które będą przeznaczone na wsparcie działań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest w ramach istniejących programów pomocowych, nie jest możliwe.

12. Monitoring realizacji Programu

Podstawowymi wskaźnikami monitorowania Programu będą: ocena ilości zdjętych i unieszkodliwionych materiałów zawierających azbest znajdujących się na obiektach budowlanych oraz wzrost poziomu świadomości społecznej w zakresie problematyki związanej z azbestem. Szczegółowy wykaz proponowanych wskaźników przedstawiono poniżej.

Tab. 10. Wskaźniki monitorowania „Wieloletniego Programu Usuwania Azbestu dla Gminy Zduńska Wola”

Lp.	Wskaźnik	Jednostka
1.	Masa wytworzonych odpadów zawierających azbest powstałych podczas usuwania materiałów azbestowych z obiektów budowlanych	Mg/rok
2.	Masa wytworzonych odpadów zawierających azbest poddanych unieszkodliwieniu	Mg/rok
3.	Stopień usunięcia wyrobów zawierających azbest	%
4.	Wykorzystanie środków finansowych zaplanowanych na realizację Programu	%
5.	Liczba i rodzaj prowadzonych działań edukacyjno-informacyjnych	Liczba
6.	Liczba interwencji/wniosków zgłaszanych przez mieszkańców związanych z realizacją Programu i uzyskane efekty	Liczba

Stała analiza wymienionych wskaźników umożliwi przeprowadzenie oceny efektywności realizacji programu usuwania wyrobów zawierających azbest.

13. Podsumowanie

Głównym celem „Wieloletniego Programu Usuwania Azbestu dla Gminy Zduńska Wola” jest likwidacja zagrożenia dla środowiska i zdrowia mieszkańców związanego z obecnością materiałów azbestowych. Będzie to zadanie wieloletnie i wymagające poniesienia dużych kosztów. Zgodnie z założeniami określonymi w programie krajowym usuwanie wyrobów zawierających azbest powinno zostać zakończone w 2032 r. Podstawowe znaczenie w tym procesie będzie miało prawidłowe, zgodne z obowiązującymi przepisami, przeprowadzanie

usuwania wyrobów zawierających azbest. Z tego względu bardzo istotne jest przybliżenie mieszkańcom informacji dotyczących bezpiecznej eksploatacji i usuwania materiałów azbestowych.

Całkowity koszt usunięcia wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Zduńska Wola wyniesie ok. 7 251 611 zł.

Wysokie koszty usuwania i unieszkodliwiania azbestu w wielu przypadkach przekraczają możliwości finansowe właścicieli nieruchomości, z tego względu niezbędne jest zapewnienie środków finansowych z funduszu gminnego oraz pozyskiwanie środków z funduszy ochrony środowiska (i innych) na wsparcie działań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik Nr 1.

Wykaz firm wytwarzających odpady zawierające azbest posiadających decyzję Starosty Zduńskowolskiego zatwierdzającą program gospodarki odpadami niebezpiecznymi (w nawiasie podano znak i termin ważności decyzji)

1. Zakład Blacharsko-Ślusarski (SR. 7647-5/05, termin ważn. - 10. 02. 2015 r.),
ul. Główna 6, 98-220 Zduńska Wola, tel. 043 823 83 44
2. PPH „WINTEX” (SR. 7647-17/06, termin ważn. - 31. 03. 2015 r.)
ul. Łaska 135, 98-220 Zduńska Wola, tel. 043 823 84 37
3. PPHU „EKOMIX” (SR. 7647-16/06, termin ważn. - 31. 03. 2015 r.)
ul. Grabiszyńska 163, 50-950 Wrocław, tel. 071 332 45 00
4. „EKO-GWAJM” Sp. z o.o. (SR. 7647-10/06, termin ważn. - 01. 02. 2016 r.)
ul. Kościuszki 212, 42-440 Ogrodzieniec, tel. 032 673 21 50
5. „ALBEKO” Singer Sp. J. (SR. 7647-10/06, termin ważn. - 01. 02. 2016)
87-510 Kotowy, gm. Skrwilno, tel. 054 280 02 88
6. Hydrogeotechnika Sp. z o.o. (SR. 7647-1/06, termin ważn. - 06. 04. 2016 r.)
ul. Ściegiennego 262 a, 25-116 Kielce, tel. 041 348 06 60
7. AP-LOGIC Sp. z o.o. (SR. 7647-36/05, termin ważn. - 15. 09. 2015 r.)
ul. Łaska 227 B, 98-220 Zduńska Wola
8. Zakład Usług Komunalnych „HAK” (SR. 7647-30/05, termin ważn. - 07. 07. 2015 r.)
ul. Próchnika 25, 97-300 Piotrków Trybunalski, tel. 044 649 96 84
9. Zakład Remontowo-Budowlany „AMBROŻY” Sp. J. (SR. 7647-21/05, termin ważn. -
27. 05. 2015 r.)
ul. Meissnera 1/3, lok. 222, 03-982 Warszawa, tel. 022 831 07 64
10. „Transport-Metalurgia” Sp. z o.o. (SR. 7647-19/05, termin ważn. - 13. 05. 2015 r.)
ul. Reymonta 62, 97-500 Radomsko, tel. 044 685 41 35
11. Przedsiębiorstwo „EL-IN” Sp. J. (SR. 7647-24/06, termin ważn. - 17. 07. 2016 r.)
ul. Kościuszki 8, 96-100 Skierniewice, tel. 833 27 57
12. Sintac-Polska Sp. z o.o. (SR. 7647-15/04, termin ważn. - 26. 07. 2014 r.)
ul. Armii Krajowej 86, 05-075 Wesola
13. „GAJAWI” P.P.H.U. (SR. 7647-12/04, termin ważn. - 08. 06. 2014 r.)
ul. Odyńca 24, 83-150 Łódź, tel. 501 028 153, fax. 042 688 43 70
14. P.P.H.U. „STEFKA” (SR. 7647-39/04, termin ważn. - 23. 09. 2014 r.)
ul. Gajcego 104, 92-610 Łódź, tel. 042 671 70 05, 601337208

15. Zakład Produkcyjno-Usługowo-Handlowy oraz Remontowo-Budowlany „SPRZĘT-BUD” (SR. 7647-37/04, termin ważn. - 28. 09. 2014 r.)
Nowy Janów 40, 97-415 Kluki, tel. 044 635 43 06
16. ARNIKA Sp. z o.o. (SR. 7647-29/04, termin ważn. - 30. 04. 2014 r.)
ul. St. Mielnickiego 15, 43-382 Bielsko-Biała, tel. 033 818 29 34
17. „SPE-BAU” Sp. z o.o. (SR. 7647-29/04, termin ważn. - 25. 10. 2015 r.)
ul. Mielecka 21, 53-401 Wrocław, tel. 071 361 46 12
18. Firma Remontowo-Budowlana UTIL Stanisław Zasłona (SR. 7647-41/05, termin ważn. - 27. 09. 2015 r.)
ul. Dolna 8, 32-310 Klucze Osiedle – Ryczówek- Rodaki, tel. 032 642 03 11
19. ALTER TECTUM Zakład remontowo-budowlany (SR. 7647-34/05, termin ważn. - 22. 07. 2015 r.)
ul. Kostki-Napierskiego Aleksandra 4 m. 36, 94-056 Łódź, tel. 042 252 07 19
20. WIKI Firma Handlowo-usługowa (SR. 7647-33/05, termin ważn. - 22. 07. 2015 r.)
ul. Sobieszowska 10 a, 58-570 Jelenia Góra, tel. 022 668 51 99, 509 668 538
21. P. H. U. „JUKO” przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe (SR. 7647-57/04, termin ważn. - 24. 01. 2015 r.)
ul. Zamurowa 8, 97-300 Piotrków Trybunalski, tel. 044 649 94 28
22. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „ABBA-EKOMED” Sp. z o.o. (SR. 7647-53/04, termin ważn. - 31. 12. 2014 r.)
ul. Moniuszki 11/13, 87-100 Toruń

Załącznik nr 2 (wzór)

OCENA

stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Miejsce/ obiekt/ urządzenie budowlane /instalacja przemysłowa:

Adres miejsca/ obiektu/ urządzenia budowlanego/ instalacji przemysłowej:

.....

.....

Pomieszczenie:

Rodzaj/nazwa wyrobu ¹⁾

Ilość wyrobów (m², tony) ²⁾

Grupa / Nr	Wyrób - rodzaj	Ocena	Przyjęta punktacja
I.	Sposób zastosowania azbestu		
1.	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)		30
2.	Tynk zawierający azbest		30
3.	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1.000 kg/m ³)		25
4.	Pozostałe wyroby z azbestem		10
II.	Rodzaj azbestu		
5.	Azbest chryzotylowy		5
6.	Inny azbest (np. krokidolit)		15
III.	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
7.	Rozluźniona (naruszona) struktura włókien		30
8.	Mocna struktura włókien, lecz bez albo z niewystarczającą powłoką farby zewnętrznej		10
9.	Pomalowana i nieuszkodzona powłoka zewnętrzna		0
IV.	Stan zewnętrzny wyrobu z azbestem		
10.	Duże uszkodzenia		30 ³⁾
11.	Małe uszkodzenia		10 ⁴⁾
12.	Brak		0
V.	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
13.	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac		15
14.	Wyrób przez bezpośrednią dostępność narażony na uszkodzenia (do wysokości 2 m)		10
15.	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne		10
16.	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania		10
17.	Wyrób narażony na działanie czynników atmosferycznych (na zewnątrz obiektu)		10
18.	Wyrób znajduje się w zasięgu silnych ruchów powietrza		10
19.	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne		0
VI.	Wykorzystanie pomieszczenia		
20.	Regularnie przez dzieci, młodzież lub sportowców		35
21.	Trwałe lub częste przebywanie w pomieszczeniach innych osób		30
22.	Czasowo wykorzystywane pomieszczenie		20
23.	Rzadko wykorzystywane pomieszczenie		10
VII.	Usytuowanie wyrobu		
24.	Bezpośrednio w pomieszczeniu		30
25.	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem		25
26.	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)		25
27.	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym		10

Suma punktów oceny
Stopień pilności I (wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie)	65 i więcej punktów
Stopień pilności II (ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku)	powyżej 35 do 60 punktów
Stopień pilności III (ponowna ocena w terminie do 5 lat)	do 35 punktów

UWAGA: podkreślić należy tylko jedną pozycję w grupie, jeśli wystąpi więcej niż jedna, podkreślić należy najwyższą punktację. Zsumować ilość punktów, ustalić ocenę końcową i stopień pilności.

.....
Oceniający nazwisko i imię	Właściciel / Zarządca	Adres

data

- ¹⁾ Według klasyfikacji wyrobów przyjętych w sprawozdaniu rocznym - załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876).
- ²⁾ Zgodnie z inwentaryzacją i sprawozdaniem rocznym - § 7 wymienionego w odnośniku 1 rozporządzenia.
- ³⁾ Duże uszkodzenia - widoczne pęknięcia lub ubytki na powierzchni równej lub większej niż 3 % powierzchni wyrobu.
- ⁴⁾ Małe uszkodzenia - brak widocznych pęknięć, a ubytki na powierzchni mniejszej niż 3 % powierzchni wyrobu.

Załącznik nr 3 (wzór)

**INFORMACJA^{*)}
O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾ I MIEJSCU ICH WYKORZYSTYWANIA**

1. Miejsce, adres
.....
.....
2. Właściciel/zarządca/użytkownik^{**)}:
 - a) osoba prawna - nazwa, adres.....
.....
 - b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres.....
.....
3. Tytuł własności
.....
4. Nazwa, rodzaj
wyrobu²⁾.....
.....
5. Ilość (m², tony)³⁾.....
6. Przydatność do dalszej
eksploatacji⁴⁾.....
7. Przewidywany termin usunięcia wyrobu:
 - a) okresowej wymiany z tytułu zużycia wyrobu⁵⁾.....
 - b) całkowitego usunięcia niebezpiecznych materiałów i substancji.....
.....
8. Inne istotne informacje o wyrobach⁶⁾
.....

(podpis)

Data.....

Objaśnienia:

^{*)} Zgodnie z wzorem zamieszczonym w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej – Dz. U. 2003, Nr 192,

poz. 1876.

^{**)} Niepotrzebne skreślić.

¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1% azbestu.

²⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura.

³⁾ Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, pomiar z natury).

⁴⁾ Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” – załącznik nr 1 do rozporządzenia

ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest.

⁵⁾ Na podstawie corocznego rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny.

⁶⁾ Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest.

Załącznik nr 4 (wzór)

INFORMACJA^{*)}
O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾, KTÓRYCH WYKORZYSTYWANIE
ZOSTAŁO ZAKOŃCZONE

1. Miejsce, adres

.....
.....

2. Właściciel/zarządca^{**)}:

a) osoba prawna - nazwa, adres.....
.....

b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres.....
.....

3. Tytuł własności

.....
.....

4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾

.....
.....

5. Ilość (m², tony)³⁾

.....
.....

6. Rok zaprzestania wykorzystywania wyrobów

.....
.....

7. Planowane usunięcia wyrobów:

a) sposób.....

b) przez kogo.....

c) termin.....

8. Inne istotne informacje⁴⁾.....
.....

.....

(podpis)

Objaśnienia:

^{*)} Zgodnie z wzorem zamieszczonym w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej – Dz. U. 2003, Nr 192, poz. 1876.

^{**)} Niepotrzebne skreślić.

¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1% azbestu.

²⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione.

³⁾ Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, spis z natury).

⁴⁾ Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym.

Załącznik Nr 5

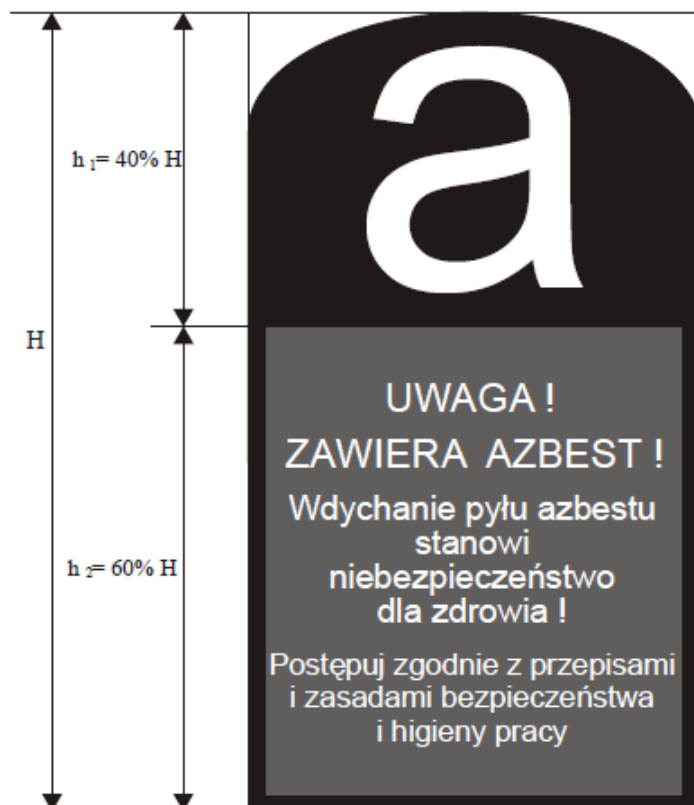
WZÓR

OZNAKOWANIA WYROBÓW, ODPADÓW I OPAKOWAŃ ZAWIERAJĄCYCH AZBEST LUB WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST, A TAKŻE MIEJSC ICH WYSTĘPOWANIA

wzór

Wszystkie wyroby zawierające azbest lub ich opakowania powinny być oznakowane w następujący sposób:

- oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno posiadać wymiary: co najmniej 5 cm wysokości (H) i 2,5 cm szerokości,
- oznakowanie powinno składać się z dwóch części:
górną ($h_1 = 40\% H$) zawierającą literę "a" w białym kolorze na czarnym tle,
dolną ($h_2 = 60\% H$) zawierającą wyraźny i czytelny napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle,
- jeśli wyrób zawiera krokidolit, zwrot "zawiera azbest" powinien być zastąpiony zwrotem "zawiera krokidolit/azbest niebieski".

Załącznik nr 6.

KARTA EWIDENCJI ODPADU ^a				Nr karty		Rok kalendarzowy				
Kod odpadu										
Rodzaj odpadu										
Procentowa zawartość PCB w odpadzie ^b										
Posiadacz odpadów ^c				Adres ^d						
Nr REGON				Telefon/faks						
Działalność w zakresie: ^e										
W ☐		Zb ☐		Od ☐		Un ☐				
Miesiąc	Masa wytworzonych odpadów [Mg] ^f	Masa przyjętych odpadów [Mg] ^f	Nr karty przekazania odpadu	Gospodarowanie odpadami					Imię i nazwisko osoby sporządzającej	
				We własnym zakresie				Odpady przekazane innemu posiadaczowi odpadów		
				masa [Mg] ^g	metoda odzysku R ^h	metoda unieszkodliwiania D ⁱ	masa przeznaczonych do ponownego użycia przedmiotów wyposażenia i części [Mg] ^j	masa [Mg] ^f		nr karty przekazania odpadu

Objaśnienia:

- ^a Nie dotyczy komunalnych osadów ściekowych stosowanych w celach, o których mowa w art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628, z późn. zm.), oraz prowadzącego zakład przetwarzania, o którym mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495).
- ^b Dotyczy działalności w zakresie unieszkodliwiania PCB.
- ^c Imię i nazwisko lub nazwa posiadacza odpadów. W przypadku odpadów komunalnych kartę wypełnia przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.
- ^d Adres zamieszkania lub siedziby posiadacza odpadów.
- ^e Zaznaczyć symbolem X właściwy kwadrat: W - wytwarzanie odpadów, Zb - zbieranie odpadów, Od - odzysk odpadów, Un - unieszkodliwianie odpadów.
- ^f Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.
- ^g Podać masę odpadów zagospodarowanych we własnym zakresie. W przypadku prowadzącego stację demontażu podać masę odpadów zagospodarowanych we własnym zakresie łącznie z masą przeznaczonych do ponownego użycia przedmiotów wyposażenia i części pochodzących z pojazdów wycofanych z eksploatacji.
- ^h Symbole R określają procesy odzysku polegające na wykorzystaniu odpadów w całości lub w części lub prowadzące do odzyskania z odpadów substancji lub materiałów lub energii wraz z ich wykorzystaniem zgodnie z załącznikiem nr 5 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- ⁱ Symbole D określają procesy unieszkodliwiania odpadów zgodnie z załącznikiem nr 6 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- ^j Podać masę przedmiotów wyposażenia i części wymontowanych z pojazdów wycofanych z eksploatacji, przeznaczonych do ponownego użycia, powstałych na skutek przetworzenia w stacji demontażu.

Załącznik nr 7

WZÓR

KARTA PRZEKAZANIA ODPADU

KARTA PRZEKAZANIA ODPADU		Nr karty ^a	Rok kalendarzowy
Posiadacz odpadów, który przekazuje odpad ^{b, c}	Prowadzący działalność w zakresie transportu odpadu ^{b, d}	Posiadacz odpadów, który przejmuje odpad ^b	
Adres ^e	Adres ^{d, e}	Adres ^e	
Telefon/faks	Telefon/faks ^d	Telefon/faks	
Nr REGON	Nr REGON ^d	Nr REGON	
Miejsce przeznaczenia odpadów ^f			
Kod odpadu	Rodzaj odpadu		
Data/miesiąc ^g	Masa przekazanych odpadów [Mg] ^h	Numer rejestracyjny pojazdu, przyczepy lub naczepy ^{d, i}	
Potwierdzam przekazanie odpadu	Potwierdzam wykonanie usługi transportu odpadu ^d	Potwierdzam przyjęcie odpadu	
data, pieczęć i podpis	data, pieczęć i podpis	data, pieczęć i podpis	

Objaśnienia:

^a Numer nadawany jest przez posiadacza odpadów, który przekazuje odpad.

^b Imię i nazwisko lub nazwa podmiotu.

- c W przypadku odpadów komunalnych kartę wypełnia przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.
- d W przypadku gdy odpad jest transportowany kolejno przez dwóch lub więcej prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów, w oznaczonych rubrykach należy podać wymagane dane i podpisy wszystkich prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów z zachowaniem kolejności transportowania odpadu.
- e Adres zamieszkania lub siedziby podmiotu.
- f Adres miejsca odbioru odpadu, pod który należy dostarczyć odpad, wskazany przez posiadacza odpadu prowadzącemu działalność w zakresie transportu odpadów.
- g W przypadku odpadów niebezpiecznych podać datę przekazania odpadu. Karta może być stosowana jako jednorazowa karta przekazania odpadu lub jako zbiorcza karta przekazania odpadu, obejmująca odpad danego rodzaju przekazywany łącznie w czasie jednego miesiąca kalendarzowego, za pośrednictwem tego samego prowadzącego działalność w zakresie transportu odpadów temu samemu posiadaczowi odpadów.
- h Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.
- i Dotyczy odpadów niebezpiecznych.